

UCHWAŁA NR 1/11/2019
ZARZĄDU WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
Z DNIA 10.07.2019 r.

w sprawie zatwierdzenia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczącym profilu ryzyka Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Na podstawie §34 Statutu Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego uchwała się co następuje:

§ 1

Zatwierdza się informację o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczącym profilu ryzyka Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

§ 2

Informacja podlega ogłoszeniu na stronie internetowej Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd
Warmińsko-Mazurskiego
Banku Spółdzielczego

Prezes Zarządu Hanna Barbara Ruszczyńska

Wiceprezes Zarządu Katarzyna Iwona Małecka

Członek Zarządu Jolanta Lena Długokęcka

Zarząd Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego
zatwierdził niniejszy dokument
Uchwałą nr 1/11/2019 z dnia 10.07.2019 r.

UJAWNIE NIE INFORMACJI

*o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka
Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego, funduszy własnych, wymogów
kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji
podlegających obowiązkowym ujawnieniom*

*zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)
nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych
dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, część ósma, a także art. 111a
ustawy Prawo bankowe*

WG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
1. Informacje o Banku.....	5
1.1. Informacje ujawniane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe	6
2. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia CRR.....	7
2.1. Informacje o systemie zarządzania ryzykiem, strategii i celach zarządzania w odniesieniu do poszczególnych kategorii ryzyka	7
2.1.1 Oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w instytucji	14
2.1.2. Oświadczenie na temat ryzyka	14
2.2. Informacje w odniesieniu do zasad zarządzania	14
3. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia CRR.....	15
4. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia CRR	15
5. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia CRR	17
5.1. Opis metody stosowanej przez instytucję do oceny adekwatności jej kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań.....	17
5.2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) Dyrektywy 2013/36/UE	25
5.3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112 Rozporządzenia CRR	26
5.4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c) Rozporządzenia CRR.....	27
5.4.1. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b)	27
5.4.2. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. c)	27
5.5. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł III rozdziały 2, 3 i 4 oraz ujawnione oddzielnie	27
6. Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia CRR	27
7. Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia CRR.....	27
8. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego - art. 441 Rozporządzenia CRR.....	28
9. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia CRR.....	28
9.1. Stosowane w rachunkowości definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości	28
9.2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego	28
9.3. Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji	34

9.4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach	35
9.5. Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP, wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach.....	35
9.6. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach	39
9.7. Ekspozycje o utraconej wartości i ekspozycje przeterminowane	39
9.8. Korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego	39
9.9. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycje przeterminowane, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym.....	40
9.10. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości	41
10. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia CRR.....	41
11. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia CRR	42
12. Ekspozycje na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia CRR	42
12.1. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b).....	42
12.2. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. c).....	42
13. Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia CRR.....	42
13.1. Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją 17 Rekomendacji M.....	43
13.1.1. Informacja o stratach operacyjnych w podziale na klasy zdarzeń.....	43
14. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia CRR.....	44
15. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia CRR.....	46
15.1. Charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia oraz częstotliwość pomiarów ryzyka stopy procentowej	46
16. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia CRR.....	48
17. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia CRR.....	49
17.1. Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, a także liczby posiedzeń organizowanych w danym roku obrachunkowym przez organ zarządzający, pełniący nadzór nad wynagrodzeniami, w tym – w stosownych przypadkach – informacje na temat składu i zakresu zadań komisji ds. wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, z którego usług skorzystano przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń oraz roli odpowiednich zainteresowanych stron	49
17.2. Informacje na temat powiązania między wynagrodzeniem a wynikami	50

17.3. Najważniejsze informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń, w tym informacje na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityki odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień.....	50
17.4. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013.....	51
17.5. Informacje na temat kryteriów dotyczących osiągniętych wyników, stanowiących podstawę uprawnień do akcji, opcji na akcje lub zmiennych elementów wynagrodzenia	51
17.6. Główne parametry oraz uzasadnienie wszelkiego rodzaju systemu elementów zmiennych i wszelkich innych świadczeń pieniężnych.....	51
17.7. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia, z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa.....	52
17.8. Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń, z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku	52
17.9. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR	53
18. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia CRR.....	49
19. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia CRR	54
20. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia CRR	54
21. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia CRR.....	54
22. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia CRR	58
23. Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka płynności zgodnie z Rekomendacją 18 Rekomendacji P	59
24. Wymogi informacyjne zgodnie z art. 111a ust. 4 ustawy Prawo bankowe	71
24.1. Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem	71
24.2. Opis systemu kontroli wewnętrznej	71
24.3. Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń	76
24.4. Informacje o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe.....	76
25. Informacja o wynikach oceny adekwatności zakresu ogłaszanych informacji do skali i profilu ryzyka Banku	76

Wprowadzenie

1. Warmińsko-Mazurski Bank Spółdzielczy, zwany dalej Bankiem, zgodnie z wymogami określonymi w *Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych* (zwanego dalej *Rozporządzeniem CRR*) dokonuje, w niniejszym dokumencie zwanym dalej *Ujawnieniem*, ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji.
2. Niniejsze *Ujawnienie* obejmuje również informacje, o których mowa w art. 111a ust. 4 ustawy *Prawo bankowe*.
3. Bank w zakresie niniejszego *Ujawnienia*:
 - 1) pomija informacje uznane za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub zniekształcenie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych;
 - 2) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
4. Bank informuje, że niniejsze *Ujawnienie* obejmuje cały zakres ujawnianych informacji, określonych w *Części Ósmej Rozporządzenia CRR*. Z zastrzeżeniem art. 434 ust. 2 *Rozporządzenia CRR*, ujawnienia informacji dokonane przez Bank w celu spełnienia wymogów określonych w przepisach o rachunkowości uznaje się za spełniające wymogi *Części Ósmej Rozporządzenia CRR*.
5. Informacje ujawniane w niniejszym dokumencie zaprezentowano według stanu na dzień 31.12.2018 r.
6. O ile nie zaznaczono inaczej, dane liczbowe prezentowane są w tysiącach złotych, a ewentualne różnice w sumach i udziałach mogą wynikać z zaokrągleń kwot do tysiący złotych oraz zaokrągleń udziałów procentowych do miejsc setnych.

1. Informacje o Banku

Bank jest spółdzielnią prowadzącą samodzielnie i samorządnie swoją działalność na podstawie obowiązujących przepisów prawa, a w szczególności:

- 1) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- 2) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe,
- 3) Ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze,
- 4) Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,

- 5) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych,

a także na podstawie Statutu.

Bank został wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego VIII Wydział Gospodarczy w Olsztynie pod numerem KRS 0000036781. Siedzibą Banku jest miejscowość Pisz (12-200), ul. Gizewiusza 2A. Na podstawie zapisów Statutu, Bank ma uprawnienia do prowadzenia swojej działalności na obszarze całego kraju. Na 31 grudnia 2018 r. Bank w swojej strukturze organizacyjnej posiadał:

- Centralę w Pisz;
- 10 oddziałów w gminach: Biała Piska, Pisz, Ruciane-Nida, Piecki, Orzysz, Miłki, Wydminy, Olsztyn, Jeziorany, Ciechanów;
- filię Banku w Pisz;
- 3 punkty kasowe: dwa w Pisz działające przy Urzędzie Gminy i przy Starostwie Powiatowym oraz punkt kasowy w Rucianem-Nidzie działający przy Urzędzie Gminy.

Na dzień 31.12.2018 r. Bank nie był zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie. Od 1 sierpnia 2018 r. Bank WMBS współpracuje z Bankiem BPS S.A. w oparciu o Porozumienie na świadczenie usług i czynności przez Bank BPS S.A. Bankowi WMBS.

Bank nie jest istotny systemowo.

W 2018 roku w skład Banku nie wchodziły wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe. Bank nie był więc zobowiązany do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

1.1. Informacje ujawniane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe

Na podstawie art. 111a Bank podaje do publicznej wiadomości:

- 1) informacje o działalności w podziale na poszczególne państwa członkowskie i państwa trzecie, w których posiada podmioty zależne, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 rozporządzenia nr 575/2013 za dany rok obrotowy – *nie dotyczy*. Bank działa tylko na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i nie posiada podmiotów zależnych;
- 2) stopę zwrotu z aktywów, obliczoną jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej- na dzień 31.12.2018 r. wynosi: 0,88%;
- 3) informacje o zawarciu umowy, o której mowa w art. 141t ust. 1, stronach umowy, jej przedmiocie oraz kosztach, o ile działa w jednym z holdingów, o których mowa w art. 141f ust. 1 – *nie dotyczy*, Bank nie działa w holdingu i nie zawarł takiej umowy.

2. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia CRR

Bank, zgodnie z przepisami *ustawy Prawo bankowe*, posiada system zarządzania, na który składają się system zarządzania ryzykiem, system kontroli wewnętrznej, a także odpowiednia polityka wynagrodzeń wspierająca kulturę ryzyka (zarządzania ryzykiem). System zarządzania obejmuje także procedury anonimowego zgłaszania przez pracowników wskazanemu Członkowi Zarządu, a w szczególnych przypadkach – Radzie Nadzorczej Banku, naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych.

2.1. Informacje o systemie zarządzania ryzykiem, strategii i celach zarządzania w odniesieniu do poszczególnych kategorii ryzyka

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie z długofalową *Strategią zarządzania ryzykiem Banku*. Zarządzanie poszczególnymi obszarami ryzyka określone jest w odpowiednich strategiach i politykach przygotowanych przez Zarząd Banku i zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą Banku. Polityki i strategię są zgodne z założeniami *Strategii działania Banku na lata 2016-2018* i podlegają corocznemu przeglądowi zarządcemu oraz weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywane są również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku. We wrześniu 2018 r. Bank przyjął *Strategię zarządzania Bankiem na lata 2019-2023*.

Strategia zarządzania ryzykiem oraz polityki/strategie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka są powiązane również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym, np. Planem finansowym, a także zasadami i procedurami szczegółowymi w zakresie zarządzania ryzykiem.

Polityki i strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawierają cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jakie Bank może ponieść.

Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych w Banku, ma na celu uzyskanie, w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym:

- 1) odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa;
- 2) odpowiedniej rentowności działalności biznesowej.

W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem, Zarząd Banku:

- 1) opracowuje i wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami;
- 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem;
- 3) opracowuje i wdraża sformalizowany proces identyfikacji, pomiaru, monitorowania, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.

Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd Banku w formie polityk i procedur.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, w tym ocenia efektywność realizacji polityk i procedur zarządzania ryzykiem.

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym Rada Nadzorcza Banku WMBS w dniu 19.10.2017 r. powołała Komitet Audytu, który jest niezależną komórką Rady Nadzorczej Banku.

Celem Komitetu Audytu jest wspieranie działania Rady Nadzorczej Banku poprzez przedstawianie Radzie Nadzorczej Banku swojego stanowiska, ocen lub rekomendacji, pozwalających na podjęcie stosownych decyzji w obszarach sprawozdawczości finansowej, systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem.

Komitet Audytu współpracuje z Zarządem Banku, pracownikami Banku, doradcami zewnętrznymi i biegłymi rewidentami, w celu wypracowania własnego stanowiska, natomiast nie sprawuje bezpośredniej kontroli i nie zastępuje Rady Nadzorczej Banku w wykonywaniu jej czynności statutowych.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) identyfikacja ryzyka – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
- 2) pomiar ryzyka – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz kwantyfikację ryzyka za pomocą ustalonych miar;
- 3) ocena/szacowanie ryzyka - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem – w ramach oceny ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka;
- 4) monitorowanie ryzyka – polega na monitorowaniu odchyień realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń) – monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności;

- 5) raportowanie ryzyka – polega na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania dostosowane są do szczebla zarządczego odbiorców;
- 6) stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony (zarządzanie ryzykiem na pierwszym poziomie) - którą stanowi bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
- 2) druga linia obrony (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie) - którą stanowi działanie funkcji kontroli (ryzyka), mającej za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji, a także komórka ds. zgodności;
- 3) trzecia linia obrony - którą stanowi audyt wewnętrzny.

Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi za istotne, zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składają się:

- 1) procedury opisujące zasady zarządzania ryzykiem;
- 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
- 3) system limitów ograniczających ryzyko;
- 4) system informacji zarządczej;
- 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

Zidentyfikowane ryzyka Bank klasyfikuje jako ryzyka istotne w następujących przypadkach:

- 1) trwale uznawane za istotne, niezależnie od wielkości straty historycznej lub szacowanej przyszłej straty niespodziewanej należące do grupy ryzyk objętych wymogami regulacyjnymi zgodnie z art. 92 *Rozporządzenia CRR* oraz wymienione w art. 79, 81, 83, 84, 85 i 86 *Dyrektywy CRD IV* – ryzyka wymienione w art. 92 *Rozporządzenia CRR* są podstawowymi dla działalności Banku, stanowią podstawę do wyliczania kapitału regulacyjnego, określającego podstawową prawną normę ostrożnościową, ograniczającą ryzyko działania Banku. Ryzyka podstawowe, z uwagi na potencjalny duży poziom ryzyka nieodłącznego, w sytuacjach nagłej zmiany warunków działania mogą stanowić źródło dużych strat niespodziewanych;
- 2) W Banku, zgodnie ze Strategią zarządzania ryzykami, jako ryzyka istotne uznaje się: ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne, koncentracji, płynności, stopy procentowej,

braku zgodności oraz inne ryzyka, które spełniły przyjęte w Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP), kryterium istotności.

Przy wyliczaniu kapitału wewnętrznego identyfikowane są następujące rodzaje ryzyka występujące w działalności Banku:

- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko operacyjne;
- 3) ryzyko rynkowe;
- 4) ryzyko koncentracji;
- 5) ryzyko koncentracji znacznych zaangażowań kapitałowych;
- 6) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 7) ryzyko płynności wraz z ryzykiem finansowania;
- 8) ryzyko cyklu gospodarczego;
- 9) ryzyko wyniku finansowego;
- 10) ryzyko kapitałowe;
- 11) ryzyko strategiczne;
- 12) ryzyko utraty reputacji;
- 13) ryzyko transferowe;
- 14) ryzyko rezydualne;
- 15) ryzyko prawne;
- 16) ryzyko modeli;
- 17) ryzyko braku zgodności;
- 18) ryzyko nadmiernej dźwigni.

Procedury zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa, przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych. Wnioski z przeglądu prezentowane są odpowiednio Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej Banku (za pośrednictwem Komitetu Audytu) oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

W procesie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza Banku;
- 2) Zarząd Banku;
- 3) pozostałe komórki organizacyjne odpowiedzialne za:
 - a) wypełnianie obowiązków sprawozdawczych dla odbiorców zewnętrznych;
 - b) sprzedaż produktów bankowych;
 - c) zarządzanie nadwyżkami środków;
 - d) identyfikację i akceptację ryzyka kredytowego dla pojedynczych transakcji;
 - e) pomiar, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego.

Rada Nadzorcza Banku i Zarząd Banku, jako organy kolegialne, dają rękojmię właściwego zarządzania ryzykiem, a ogólny skład organów Banku odzwierciedla odpowiednio szeroki zakres

kompetencji (wyszkolenia, doświadczenia) tak, aby możliwy był odpowiedni nadzór nad ryzykiem.

Wszyscy członkowie organów poświęcają wystarczająco dużo czasu wykonywaniu swoich funkcji w Banku, w tym analizom ryzyka.

Organy Banku biorą czynny udział w zarządzaniu wszystkimi rodzajami istotnego ryzyka, o których mowa w przepisach rangi ustawowej i w *Rozporządzeniu CRR*, co oznacza regularne omawianie zagadnień ryzyka na posiedzeniach organów.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w strategii/polityce zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zgodnie z *Regulaminem organizacyjnym Banku*.

Komórki organizacyjne uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

W procesie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza *Strategię działania Banku/Strategię zarządzania Bankiem* oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku (apetyt / tolerancję na ryzyko);
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
 - a) szacowania kapitału wewnętrznego;
 - b) planowania i zarządzania kapitałowego;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w *Regulaminie organizacyjnym*, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) zatwierdza ogólne zasady polityki wynagrodzeń oraz zmiennych składników wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku oraz dokonuje okresowych przeglądów tych zasad;
- 5) zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych;
- 6) zatwierdza ogólne zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do rodzajów ryzyka;
- 7) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności i ocenia efektywność zarządzania tym ryzykiem;
- 8) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze *Strategią działania Banku/Strategią zarządzania Bankiem* i planem finansowym Banku;
- 9) zapewnia wybór członków Zarządu Banku posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 10) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia

Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności oraz adekwatności zarządzania ryzykiem;

11) ocenia czy działania Zarządu Banku w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej Banku;

12) dokonuje wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego.

W procesie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Zarząd Banku:

1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację pisemnych strategii oraz procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka w zakresie:

a) systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności;

b) systemu kontroli wewnętrznej;

c) szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania i planowania kapitałowego;

d) dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego;

2) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;

3) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;

4) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku strukturę organizacyjną, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;

5) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;

6) zatwierdza limity wewnętrzne oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą Banku ogólnego poziomu ryzyka Banku;

7) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;

8) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;

9) zapewnia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;

10) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki wynagrodzeń oraz zmiennych składników wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku;

11) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez audyt wewnętrzny oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;

12) przekazuje Radzie Nadzorczej Banku okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

Bank stosuje metody identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością dostosowane do profilu, skali i złożoności ryzyka. W przypadku wątpliwości w zakresie poziomu ryzyka stosuje się podejście z zachowaniem maksymalnego stopnia ostrożności.

Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku.

Metody lub systemy pomiaru ryzyka, a w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.

Przegląd i aktualizacja metod lub systemów pomiaru ryzyka przeprowadzane są wraz z przeglądem procedur dotyczących zarządzania ryzykiem.

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania.

Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą Banku ogólnego poziomu ryzyka Banku.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- 2) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
- 3) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem;
- 4) wynik testów warunków skrajnych, przeprowadzanych w ramach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Z zachowaniem limitów określonych w *ustawie Prawo bankowe*, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity koncentracji ekspozycji.

Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem wskazują sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System informacji zarządczej dostarcza informacji na temat:

- 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
- 2) profilu ryzyka;

- 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
- 4) wyników testów warunków skrajnych;
- 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.

Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.

Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura. Ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja.

2.1.1 Oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w instytucji

Złożone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, o którym mowa w art. 453 ust. 1 lit. e) *Rozporządzenia CRR*, zawarte jest w *Załączniku nr 1* do niniejszego *Ujawnienia*.

2.1.2. Oświadczenie na temat ryzyka

Oświadczenie na temat ryzyka, zgodne z wymogami art. 435 ust 1. lit f) *Rozporządzenia CRR*, w którym omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierające kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarte jest w *Załączniku nr 2* do niniejszego *Ujawnienia*.

2.2. Informacje w odniesieniu do zasad zarządzania

W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:

- 1) Do 05.02.2018 r. Zarząd działał w 3-osobowym składzie. W skład Zarządu Banku wchodziłi:
 - a) Prezes Zarządu,
 - b) Dwóch Wiceprezesów Zarządu.
- 2) Od 06.02.2018 r. Zarząd Banku działał w 4-osobowym składzie. W skład Zarządu Banku wchodziłi:

- a) Prezes Zarządu,
- b) Dwóch Wiceprezesów Zarządu,
- c) Jeden Członek Zarządu.

Członkowie Zarządu Banku nie zajmują stanowisk dyrektorskich w innych instytucjach finansowych poza Bankiem.

- 3) Członków Zarządu Banku powołuje, zgodnie z przepisami prawa, Rada Nadzorcza Banku, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza Banku zgodnie z „*Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości i niezależności kandydatów na członków Zarządu Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego, a także oceny Zarządu Banku oraz jego członków*”. Członków Rady Nadzorczej Banku powołuje Walne Zgromadzenie, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata.
- 4) Bank, z uwagi na skalę działalności, nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru Członków Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku.
- 5) Bank, z uwagi na skalę działania, nie tworzy komitetu ds. ryzyka ani komitetu ds. wynagrodzeń (zgodnie z art. 9cb *ustawy Prawo bankowe* i art. 435 ust. 2 lit. d) *Rozporządzenia CRR*).
- 6) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka, kierowanej do Zarządu Banku oraz Komitetu Audytu/Rady Nadzorczej Banku jest sformalizowany i objęty Instrukcją Systemu Informacji Zarządczej definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów oraz sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania są dostosowane do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

3. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy.

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

4. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia CRR

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności z postanowieniami *Rozporządzenia CRR* oraz *ustawy Prawo bankowe*.

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 437 oraz art. 492 *Rozporządzenia CRR* oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w *Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym*

wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Fundusze własne, zgodnie z powyższymi przepisami, obejmują:

- 1) kapitał Tier I, w skład którego wchodzi kapitały podstawowe Tier I obejmujące:
 - a) opłacone instrumenty kapitałowe;
 - b) skumulowane inne całkowite dochody - niezrealizowane zyski i straty związane z aktywami i pasywami wycenianymi według wartości godziwej;
 - c) kapitał rezerwowy- obejmujący fundusz zasobowy;
 - d) fundusz ogólnego ryzyka bankowego- tworzony z części nadwyżki bilansowej, na nie zidentyfikowane ryzyko działalności bankowej;
 - e) odliczenia w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych – korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny;
 - f) odliczenia z tytułu wartości niematerialnych i prawnych;
- 2) kapitał Tier II, obejmujący korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej w wysokości do maksymalnie 1,25% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

Wartość funduszy własnych na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 82 285 tys. złotych.

Fundusze te w 85,97% składały się z funduszu zasobowego powstałego z zysku netto.

Tabela – fundusze własne wg stanu na 31.12.2018 r.

Nr	Pozycja	Kwota
1	FUNDUSZE WŁASNE	82 285
1.1	KAPITAŁ TIER I	78 128
1.1.1	KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	78 128
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	248
1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	248
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	693
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	71 095
1.1.1.5	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	6 414
1.1.1.9	Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	-139
1.1.1.9.5	(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-139
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-183
1.1.1.11.1	(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-183

1.1.2	KAPITAŁ DODATKOWY TIER I	0
1.2	KAPITAŁ TIER II	4 157
1.2.6	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej	4 157
	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, tym:	362 543
	z tytułu ryzyka kredytowego	332 534
	z tytułu ryzyka walutowego	0
	z tytułu ryzyka operacyjnego	30 009
	Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1)	21,55%
	Współczynnik kapitału Tier I	21,55%
	Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	22,70%

5. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia CRR

5.1. Opis metody stosowanej przez instytucję do oceny adekwatności jej kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

- 1) identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku;
- 2) wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka;
- 3) pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka;
- 4) agregacja kapitału wewnętrznego;
- 5) monitorowanie i raportowanie kapitałowe;
- 6) zarządzanie adekwatnością kapitałową.

System zarządzania kapitałem i ryzykiem Banku zapewnia spójną politykę relacji pomiędzy kapitałem i poziomem ryzyka oraz wewnętrzną kontrolę nad procesem ICAAP, gwarantującą jego prawidłowość oraz dostosowywanie do zmieniających się warunków funkcjonowania.

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. proces szacowania kapitału wewnętrznego przeprowadzono w oparciu o:

- 1) Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym;
 - 2) Instrukcję wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym;
 - 3) Instrukcję Segmentacja ekspozycji i wagi ryzyka dla metody standardowej.
- Proces oceny kapitału wewnętrznego (ICAAP) jest prowadzony w dwóch filarach:

- 1) Filar I obejmuje ryzyka oceniane w ramach wymogów regulacyjnych;
- 2) Filar II obejmuje pozostałe ryzyka zidentyfikowane w procesie oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

Bank szacuje kapitał wewnętrzny w okresach kwartalnych zgodnie z wymogami zatwierdzonymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą według *Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym*.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny na wszystkie zidentyfikowane ryzyka istotne dla Banku, które nie zostały objęte wyznaczaniem kapitału regulacyjnego lub w ocenie Banku kapitał ten nie w pełni pokrywa ryzyko, a w szczególności na:

- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko koncentracji;
- 3) ryzyko płynności;
- 4) ryzyko operacyjne;
- 5) ryzyko rynkowe – w postaci ryzyka walutowego i stopy procentowej w księdze bankowej;
- 6) ryzyko braku zgodności;
- 7) inne ryzyka, które spełniły przyjęte w „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym” kryterium istotności.

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego Banku są rozwiązania oparte o kapitał regulacyjny, wynikające z zasad określonych w *Rozporządzeniu CRR*.

Na dzień 31.12.2018 r. Bank w kalkulacji kapitału regulacyjnego uwzględnił łączną kwotę ekspozycji na ryzyko, obejmującą:

- 1) ekspozycję na ryzyko kredytowe według metody standardowej;
- 2) ekspozycję na ryzyko operacyjne według metody wskaźnika bazowego;
- 3) ekspozycję na ryzyko walutowe według metody de minimis.

Następnie Bank wylicza wewnętrzne wymogi kapitałowe na pokrycie pozostałych ryzyk, które są zdefiniowane w „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym”.

Stosowane metody lub systemy pomiaru ryzyka, w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.

W ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadza testy warunków skrajnych.

Bank wprowadza odpowiednio do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Bank określa w procedurach wewnętrznych zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów wewnętrznych oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania o limitach.

Poziom limitów jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.

Bank, z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe, ustala i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności.

Bank określa sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych dotyczących poszczególnych ryzyk oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie - zadania te wykonują komórki i jednostki organizacyjne Banku zgodnie z obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego podlegał zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.

Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem, tj. 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112 Rozporządzenia CRR zawarto w pkt 5.3. niniejszego ujawnienia.

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY NA RYZYKO KREDYTOWE

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego na ryzyko kredytowe jest wyliczony kapitał regulacyjny, obliczony zgodnie z zasadami określonymi w Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz Instrukcji Segmentacja ekspozycji i wagi ryzyka dla metody standardowej, z uwzględnieniem zapisów Rozporządzenia CRR.

Kapitałem regulacyjnym zabezpieczona została znaczna część ryzyka, związana głównie z ryzykiem niewypłacalności kontrahenta.

Podstawą analizy istotności ryzyka kredytowego dla wyliczenia kapitału wewnętrznego w Filarze II jest następujący wskaźnik:

$$\frac{\text{aktywa i zobowiązania pozabilansowe o wagach ryzyka 100 \% i więcej}}{\text{suma aktywów według wartości bilansowej powiększona o udzielone zobowiązania pozabilansowe}}$$

Jeżeli wartość wskaźnika przyjmie wartość większą niż 30%, ryzyko kredytowe w Filarze II jest istotne i Bank wylicza dodatkowy kapitał alokowany na to ryzyko.

Kapitał wewnętrzny na ryzyko kredytowe stanowi sumę kapitału regulacyjnego na ryzyko kredytowe oraz wewnętrznych wymogów kapitałowych wyznaczonych zgodnie z powyższym wskaźnikiem.

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY NA RYZYKO KONCENTRACJI

Badaniu podlega dywersyfikacja ryzyka kredytowego mierzona jako odpowiednie rozproszenie posiadanych w portfelu kredytowym ekspozycji według wartości bilansowej netto w kwotach ustalonych dla celów obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego (bez stosowania wag ryzyka kontrahenta) oraz zobowiązań pozabilansowych (bez uwzględnienia wag ryzyka produktu). Przy badaniu koncentracji zaangażowań Bank stosuje wyłączenia określone w Rozporządzeniu. W zakresie ryzyk Filaru II, Bank bada istotność ryzyk wynikających z zaangażowań kredytowych odnoszących się do następujących rodzajów ryzyka koncentracji:

- 1) dużych zaangażowań.

Bank zalicza do „dużych” zaangażowań ekspozycje wobec podmiotów powiązanych, których łączne zaangażowanie jest równe lub przekracza 10% posiadanych na datę analizy funduszy własnych Banku. Limit sumy „dużych” zaangażowań Bank ustala na poziomie 100% funduszy własnych Banku.

Bank wylicza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka koncentracji dużych zaangażowań wówczas, gdy suma wszystkich „dużych” zaangażowań przekracza ustalony limit – 100% funduszy własnych.

2) branżowej.

Na potrzeby procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, Bank przyjmuje klasyfikację branż i poziom limitu koncentracji dla segmentów branżowych określone w Instrukcji - Zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym. Podstawą zakwalifikowania zaangażowania (wartość netto ekspozycji) według podziału sektorowego gospodarki jest podział stosowany przez Główny Urząd Statystyczny. Analizie podlegać będą branże przekraczające 10% portfela podlegającego ocenie ze względu na sektor gospodarki, zgodny z polską klasyfikacją działalności (PKD).

Na potrzeby procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Bank przyjmuje limit dla zaangażowania w poniższe segmenty branżowe na poziomie:

- a) Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 40% portfela podlegającego ocenie ze względu na sektor gospodarki,
- b) Administracja publiczna – 40% portfela podlegającego ocenie ze względu na sektor gospodarki,
- c) Każda inna branża objęta limitowaniem – 20% portfela podlegającego ocenie ze względu na sektor gospodarki.

W przypadku przekroczenia powyższych limitów i sklasyfikowania ryzyka koncentracji branżowej jako istotne, Bank wylicza kapitał wewnętrzny.

3) z tytułu tego samego zabezpieczenia,

Na potrzeby procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, Bank przyjmuje wartość graniczną (limit) wynoszący dla:

- a) Łącznego zaangażowania zabezpieczonego w formie hipoteki na nieruchomości mieszkalnej – 200% funduszy własnych,
- b) Łącznego zaangażowania zabezpieczonego w formie hipoteki na nieruchomości komercyjnej – 400 % funduszy własnych,
- c) Łącznego zaangażowania nie zabezpieczonego lub zabezpieczonego w formie zabezpieczeń, dla których wskaźnik korygujący wynosi 0 (np. weksel in blanco, pełnomocnictwo do rachunku) – 200 % funduszy własnych.

W przypadku przekroczenia ustalonego poziomu limitu koncentracji zabezpieczeń Bank uznaje, że ryzyko koncentracji z tytułu tego samego typu zabezpieczenia jest ryzykiem istotnym i wylicza kapitał wewnętrzny.

4) w poszczególne jednostkowe instrumenty finansowe.

Analizie podlegać będą instrumenty finansowe, których udział w portfelu przekracza 10%.

Na potrzeby procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, Bank przyjmuje zaangażowanie w poszczególne jednostkowe instrumenty finansowe i poziom limitów zgodnie z Instrukcją - Zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym:

- a) Kredyty finansujące nieruchomości mieszkalne – 30% portfela kredytowego,
- b) Kredyty finansujące nieruchomości komercyjne i pozostałe – 50% portfela kredytowego,
- c) Kredyty inwestycyjne – 60% portfela kredytowego
- d) Każdy inny produkt objęty limitowaniem – 20% portfela kredytowego

W przypadku, gdy koncentracja zaangażowań w choćby jeden produkt przekroczy poziom określonych limitów Bank oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy.

W przypadku sklasyfikowania ryzyka koncentracji w poszczególne jednostkowe instrumenty finansowe jako istotne, Bank wylicza kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji produktowej.

- 5) zaangażowań z terminem zapadalności powyżej 10 lat.

Na potrzeby procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, Bank przyjmuje wartość graniczną (limit) wynoszący 100% funduszy własnych.

W przypadku, gdy suma tych zaangażowań osiągnie poziom, co najmniej 100 % funduszy własnych Bank oblicza z tego tytułu wewnętrzny wymóg kapitałowy.

Łączny wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji, stanowi suma wewnętrznych wymogów z wymienionych wyżej ryzyk.

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY NA RYZYKO OPERACYJNE

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne jest kapitał regulacyjny, obliczony zgodnie z zasadami określonymi w Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Kapitałem regulacyjnym zabezpieczona została znaczna część ryzyka wynikająca ze skali prowadzonej przez Bank działalności.

Badaniu i ocenie podlegają straty rzeczywiste i potencjalne netto dla zdarzeń i incydentów zarejestrowanych w systemie do ewidencji zdarzeń operacyjnych, które wystąpiły w Banku na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy od daty analizy.

Bank definiuje poniższe straty rzeczywiste i potencjalne, które będą podlegać badaniu w ramach oceny stopnia narażenia Banku na ryzyko operacyjne, tj.:

- 1) koszty niedoborów kasowych,
- 2) koszty innych niedoborów,

- 3) koszty tworzenia rezerw celowych na ekspozycje kredytowe wyłudzone przez klientów lub udzielone z naruszeniem obowiązujących w Banku procedur kredytowych,
- 4) poniesione straty z tytułu zaboru mienia lub uszkodzenia aktywów,
- 5) inne pozycje kosztowe związane z incydentami, które wystąpiły w Banku w ramach ryzyka operacyjnego, zarejestrowane w systemie do ewidencji zdarzeń operacyjnych.

Powyższe straty wykazywane są według faktycznej wielkości netto na dzień analizy.

Bank dokonuje analizy porównawczej poniesionych oraz potencjalnych strat wynikających z zastosowania testów warunków skrajnych, z wyliczonym zgodnie z zasadami dla Filaru I wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne. W przypadku przekroczenia sumy strat operacyjnych z uwzględnieniem testów warunków skrajnych wyliczonego wymogu kapitałowego w Filarze I Bank uznaje, że wymóg kapitałowy wyliczony według zasad Filaru I na pokrycie ryzyka operacyjnego, jest niewystarczający i w konsekwencji wyznacza dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy z tego tytułu.

Dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego ustalany jest w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy poniesionymi i potencjalnymi stratami a wymogiem wyliczonym w ramach Filaru I.

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY NA RYZYKO RYNKOWE

Badaniu podlega wymóg kapitałowy na ryzyko rynkowe w ramach Filaru I wyznaczony przez Bank na przestrzeni ostatnich 3 miesięcy poprzedzających datę analizy.

Ze względu na skalę prowadzonej działalności, ryzyko rynkowe w warunkach Banku ograniczone jest do ryzyka walutowego.

Jeśli wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego na przestrzeni ostatnich 3 miesięcy nie przekroczył w żadnym z badanych miesięcy 1% posiadanych przez Bank funduszy własnych oraz jednocześnie średnia z tego okresu nie przekroczyła 0,5% funduszy własnych, Bank uznaje, że wymóg kapitałowy na ryzyko rynkowe wyliczony według zasad Filaru I jest wystarczający i nie wyznacza wewnętrznego wymogu z tego tytułu.

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE BANKOWEJ

Ze względu na nieznaczającą skalę działalności handlowej Banku, w rozumieniu Rozporządzenia, ryzyko stopy procentowej Bank wyznacza dla portfela handlowego i bankowego łącznie, według metodologii obowiązującej dla portfela bankowego.

Ryzyko stopy procentowej wiąże się przede wszystkim ze zmianą głównych stóp procentowych. Mając na uwadze, że przychody odsetkowe stanowią jeden z głównych elementów zysków Banku, niekorzystna, w stosunku do prognozowanych zmian stóp procentowych, struktura aktywów i pasywów może mieć potencjalnie znaczący wpływ na zmniejszenie zysków i/lub funduszy własnych Banku.

Bank monitoruje ryzyko stopy procentowej i w zależności od otrzymanych wyników wyznacza

wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka stopy procentowej, z tytułu:

1) ryzyka przeszacowania

Do pomiaru ryzyka przeszacowania, Bank stosuje metodę luki stopy procentowej oraz ocenę wpływu zmiany stóp procentowych na poziom kapitałów Banku.

Do sporządzania analizy Bank przyjmuje następujące założenia:

- zakładana skala szokowej zmiany stóp procentowych, zgodnie z rekomendacją nadzoru finansowego tj. o 200 punktów bazowych;
- wyznaczana jest zmiana wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy;
- symulacja ta przeprowadzana jest dla pozycji przeszacowujących się do 12 miesięcy;
- dopuszczalny limit zmiany wyniku odsetkowego wynosi 15% sumy funduszy własnych Banku.

W przypadku gdy zmiana oprocentowania o 200 punktów bazowych powoduje spadek funduszy własnych o ponad 15 % Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka przeszacowania.

Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka przeszacowania wyznaczany jest w wysokości stanowiącej nadwyżkę wyliczonych skutków zmian wartości ekonomicznej kapitałów ponad 15% funduszy własnych Banku.

2) ryzyka bazowego

Bank dokonuje analizy ryzyka bazowego poprzez zestawienie skumulowanych luk niedopasowania według poszczególnych stawek bazowych.

Do sporządzania analizy Bank przyjmuje następujące założenia:

- Jako stawki bazowe (stopy referencyjne):
 - stopę redyskontową weksli NBP (łącznie ze stopą redyskonta uwzględnia się również stopę lombardową),
 - stawkę WIBID/WIBOR (w tej grupie uwzględnia się również pozycje powiązane z rentownością bonów skarbowych jako stawki o bardzo zbliżonym charakterze);
- szokowe niedopasowanie zmiany stawek bazowych o 35 punktów bazowych;
- wyznaczana jest zmiana wyniku odsetkowego dla każdej stawki bazowej o 35 punktów bazowych.

Łączna wielkość zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego stanowi sumę zmian wyniku odsetkowego dla każdej stawki bazowej.

W przypadku gdy zmiana oprocentowania o 35 punktów bazowych powoduje zmianę funduszy własnych o ponad 1% Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka bazowego.

Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka przeszacowania wyznaczany jest w wysokości stanowiącej nadwyżkę wyliczonych skutków zmian wartości ekonomicznej kapitałów powyżej 1% funduszy własnych Banku.

3) ryzyko opcji klienta

Bank dokonuje analizy poziomu wykorzystywania opcji klienta zgodnie z obowiązującą Instrukcją pomiaru, limitowania raportowania i ryzyka stopy procentowej.

Analiza ryzyka opcji klienta obejmuje ocenę zrywalności depozytów z opcją oraz stopnia spłacania kredytów przed terminem.

Jako znaczący poziom wykorzystania opcji klienta uznaje się sytuację, gdy:

- zrywalność depozytów (z opcją) w miesiącu przekroczy poziom 2% kwoty depozytów terminowych, lub
- łączna kwota kredytów spłacanych przed terminem w miesiąc przekroczy poziom 2% kwoty kredytów terminowych.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka opcji klienta wyznaczany jest w wysokości równowartości kwot stanowiących przekroczenie poziomu dopuszczalnego narażenia Banku na ryzyko opcji klienta, z zastosowaniem wagi 8%.

4) ryzyka krzywej dochodowości

Bank dokonuje analizy ryzyka krzywej dochodowości poprzez sporządzenie luki stopy procentowej aktywów i pasywów indeksowanych do stawek WIBID/ WIBOR oraz dłużnych papierów wartościowych, przyjmując następujące założenia:

- luka sporządzana jest przy uwzględnieniu przedziałów przeszacowania odpowiednich dla stawek WIBID/ WIBOR oraz dłużnych papierów wartościowych,
- skala zmiany stopy procentowej wynosi 12 punktów bazowych.

Jeżeli obliczony w ten sposób niekorzystny wpływ zmiany kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy przekracza 1% funduszy własnych, Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka krzywej dochodowości w wysokości tego przekroczenia.

Łączny wewnętrzny wymóg kapitałowy na ryzyko stopy procentowej stanowi sumę wewnętrznych wymogów kapitałowych wyliczonych dla ryzyka przeszacowania, ryzyka bazowego, opcji klienta oraz krzywej dochodowości.

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY NA RYZYKO PŁYNNOŚCI

Do wyliczenia kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka płynności Bank przyjmuje następujące założenia:

- 1) Bank wylicza kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka płynności, wykorzystując wskaźnik LCR wyznaczany zgodnie z *Instrukcją Zasady zarządzania ryzykiem płynności w Warmińsko – Mazurskim Banku Spółdzielczym*;
- 2) W celu wyliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka płynności Bank bada, jak wpływ depozytów, w okresie do 30 dni, oszacowany w oparciu o test warunków skrajnych wpłynie na wskaźnik LCR.
- 3) Koszt przywrócenia wskaźnika LCR do minimalnego, wymaganego przepisami poziomym, stanowiący jednocześnie podstawę do oszacowania kapitału wewnętrznego,

obliczany jest według następujących zasad:

- a) skorygowanie wskaźnika LCR poprzez zamianę kwoty z tytułu wypływu depozytów na kwotę wynikającą z ust. 1;
 - b) wyznaczenie brakującej kwoty aktywów płynnych, jeżeli wypływ depozytów spowoduje spadek wskaźnika LCR poniżej minimalnego, wymaganego przepisami poziomu;
 - c) wyznaczenie kosztu (w skali 12 miesięcy) jako: iloczyn kwoty niedoboru, o której mowa w pkt 2 oraz różnicy stawek pomiędzy oprocentowaniem kredytu w rachunku bieżącym, a stawką oprocentowania oferowaną dla lokat terminowych składanych w Banku BPS lub innym banku na okres 1 miesiąca włącznie - stawki aktualne na dzień analizy.
- 4) W przypadku, gdy roczny koszt utrzymania wskaźnika, przy założeniu zaistnienia sytuacji szokowej przekroczy 1% funduszy własnych Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka płynności.

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY NA RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI

Bank dokonuje analizy ryzyka braku zgodności oraz wylicza wymóg kapitałowy w oparciu o dane dotyczące strat finansowych i niefinansowych z tytułu ryzyka braku zgodności oraz innych danych pozyskanych z systemu AZRO mających związek z ryzykiem braku zgodności w okresach kwartalnych, uwzględniając następujące grupy kosztów według stanu na ostatni dzień każdego kwartału:

- a. odsetki karne,
- b. zapłacone kary umowne,
- c. zapłacone odszkodowania,
- d. koszty procesów i pozwów sądowych wynikających z nieprzestrzegania regulacji prawnych i zachowań nieetycznych.

Jeżeli w badanym okresie poniesione straty finansowe i niefinansowe Banku z tytułu ryzyka braku zgodności stanowią poniżej 2% kosztów ogółem Banku za ubiegły rok, wówczas Bank nie wylicza wymogu z tytułu tego ryzyka.

5.2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) Dyrektywy 2013/36/UE

Nie dotyczy.

5.3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112 Rozporządzenia CRR

Tabela – 8% kwot ekspozycji ważonej ryzykiem w podziale na klasy ekspozycji – 31.12.2018 r. (w tys. zł)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Klasy ekspozycji:	waga ryzyka	Aktywa netto	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ekspozycji	Aktywa Ważone ryzykiem	Aktywa ważne ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP	8% kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP (0,7619)
1	Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych	0%	124 632	0	124 632	0	0	0
250%		2 255	0	2 255	5 637	5 637	451	
0%		1 358	627	937	0	0	0	
2	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	20%	63 711	0	63 711	12 742	12 742	1 019
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	100%	54	1	53	53	53	4
4	Ekspozycje wobec instytucji	20%	44 653	0	44 653	8 931	8 931	714
		50%	7 054	0	7 054	3 527	3 527	282
5	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	100%	43 702	7 730	40 255	40 255	36 612	2 929
6	Ekspozycje detaliczne	75%	191 425	13 861	183 936	137 952	128 312	10 265
7	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach:	100%	149 394	12 198	143 133	143 133	119 527	9 562
8	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania :	150%	44	0	44	66	66	5
		100%	3 785	0	3 785	3 785	3 785	303
9	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem.	150%	0	0	0	1	1	0
10	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych.		0	0	0	0	0	0
11	Pozycje sekurytyzacyjne.		0	0	0	0	0	0
12	Ekspozycje wobec instytucji lub przedsiębiorców posiadających krótkoterminową ocenę kredytową.		0	0	0	0	0	0
13	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania.	42%	2 090	0	2 090	878	878	70
		74%	71	0	71	52	52	4
14	Ekspozycje stanowiące pozycje kapitałowe.	100%	6 301	0	6 301	6 301	6 301	504
15	Inne ekspozycje	0%	5 033	0	5 033	0	0	0
		100%	6 112	0	6 112	6 112	6 112	489
	RAZEM:		651 672	34 418	634 054	369 424	332 534	26 603

5.4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c) Rozporządzenia CRR

5.4.1. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b)

Nie dotyczy

5.4.2. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. c)

W 2018 roku Bank wyznaczał wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego zgodnie z metodą, o której mowa w art. 351 *Rozporządzenia CRR*.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku, jak i w całym 2018 roku całkowita pozycja walutowa netto nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku – nie wystąpiła konieczność wyznaczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego.

5.5. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł III rozdział 2, 3 i 4 oraz ujawnione oddzielnie

Bank wyznacza wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego, o której mowa w art. 315 – *Część trzecia Tytuł III Rozdział 2 Rozporządzenia CRR*.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wymóg ten wyniósł 2 401 tys. zł.

6. Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

7. Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia CRR

Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym od dnia 1 stycznia 2016 r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia. Natomiast bufor zabezpieczający wynoszący 1,875% całkowitej kwoty ekspozycji na ryzyko wg stanu na koniec roku 2018 wyniósł 6 798 tys. zł. Ponadto bufor ryzyka systemowego (BRS) ustalony również w drodze rozporządzenia przez Ministra Rozwoju i Finansów wyniósł na koniec 2018 r. 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko tj. 10 876 tys. zł.

8. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego - art. 441 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy.

Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

9. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia CRR

9.1. Stosowane w rachunkowości definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Jako należności przeterminowane Bank uznaje niespłacone w terminach określonych w umowie o kredyt należności Banku.

Dla celów kalkulacji wymogów kapitałowych Bank do klas ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, zalicza ekspozycje, w przypadku których okres przeterminowania przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza:

- a) w przypadku ekspozycji detalicznych: 500 PLN;
- b) w przypadku pozostałych klas ekspozycji: 3.000 PLN.

Należności zagrożone (z rozpoznaną utratą wartości) to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do kategorii podwyższonego ryzyka : poniżej standardu, wątpliwe i stracone w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16.12.2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

9.2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego określa *Instrukcja – Zasady przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia rezerw celowych*.

Bank tworzy rezerwy i odpisy aktualizujące na ryzyko związane z działalnością banków zwane dalej „rezerwami celowymi” zgodnie z zasadami określonymi w:

- 1) Ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
- 2) Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków;
- 3) Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków;
- 4) zasadach rachunkowości Banku;
- 5) zasadach klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych.

Bank tworzy rezerwy celowe w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” - w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych;
- 2) kategorii „pod obserwacją”;

3) grupy „zagrożone” - w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”. Bank nie tworzy rezerw celowych dotyczących ekspozycji kredytowych stanowiących udzielone zobowiązania pozabilansowe (w tym z tytułu niewykorzystanych kwot kredytów) w przypadku, gdy postanowienia umowy:

- 1) gwarantują Bankowi swobodę w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach każdej kolejnej transzy; lub
- 2) uzależniają uruchomienie środków w ramach każdej kolejnej transzy od terminowej obsługi już wykorzystanej części i nie budzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika w przypadku, gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium; lub
- 3) uzależniają uruchomienie środków w ramach zobowiązania od złożenia zabezpieczeń umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchomianym środkom lub klasyfikowanie ekspozycji kredytowej do kategorii „normalne”.

Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych

Podstawowymi kryteriami prawidłowej klasyfikacji są dwa niezależne od siebie kryteria:

- 1) terminowość spłaty kapitału lub odsetek;
- 2) sytuacja ekonomiczno-finansowa kredytobiorcy.

Kategorię ryzyka dla należności dotyczących klientów instytucjonalnych (podmioty gospodarcze, rolnicy, podmioty finansowe i jednostki samorządu terytorialnego) ustala się przy wykorzystaniu obydwu w/w kryteriów.

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się na podstawie:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do:
 - a) ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa;
 - b) ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego;
 - c) ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych wynikających z pożyczek i kredytów mieszkaniowych oraz pożyczek i kredytów hipotecznych;
- 2) w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych, dwóch niezależnych od siebie kryteriów:
 - a) terminowości spłaty kapitału lub odsetek;
 - b) sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

Ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta instytucjonalnego przeprowadza się na podstawie oceny bieżących mierników ilościowych i jakościowych.

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się do następujących kategorii:

- 1) w przypadku ekspozycji wobec Skarbu Państwa:
 - a) ekspozycje kredytowe „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłatach kapitału lub odsetek w stosunku do terminu (harmonogramu)

- spłat określonego w momencie powstania zobowiązania Skarbu Państwa nie przekracza 1 roku;
- b) ekspozycje kredytowe „wątpliwe” – ekspozycje kredytowe:
- i. w przypadku których opóźnienie w spłatach kapitału lub odsetek w stosunku do terminu (harmonogramu) spłat określonego w momencie powstania zobowiązania Skarbu Państwa wynosi powyżej 1 roku i nie dłużej niż 2 lata;
 - ii. o nieokreślonym terminie (harmonogramie) płatności, dla których okres od momentu powstania zobowiązania Skarbu Państwa do momentu klasyfikacji nie przekracza 1 roku;
- c) ekspozycje kredytowe „stracone” – ekspozycje kredytowe:
- i. w przypadku których opóźnienie w spłatach kapitału lub odsetek w stosunku do terminu (harmonogramu) spłat określonego w momencie powstania zobowiązania Skarbu Państwa wynosi powyżej 2 lat;
 - ii. o nieokreślonym terminie (harmonogramie) płatności, dla których okres od momentu powstania zobowiązania Skarbu Państwa do momentu klasyfikacji wynosi powyżej 1 roku;
 - iii. kwestionowane przez Skarb Państwa („sporne”);
- 2) w przypadku ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych:
- a) ekspozycje kredytowe „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 6 miesięcy;
- b) ekspozycje kredytowe „stracone” – ekspozycje kredytowe:
- i. w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy;
 - ii. wobec dłużników, przeciwko którym bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego;
 - iii. kwestionowane przez dłużników na drodze postępowania sądowego;
 - iv. wobec dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony;
- 3) w przypadku pozostałych ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego:
- a) ekspozycje kredytowe „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 1 miesiąca;
- b) ekspozycje kredytowe „pod obserwacją” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 1 miesiąc i nie dłużej niż 3 miesiące;
- c) ekspozycje kredytowe „poniżej standardu” – obejmujące ekspozycje kredytowe, w których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesięcy i nie dłużej niż 6 miesięcy;
- d) ekspozycje kredytowe „wątpliwe” – obejmujące ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie dłużej niż 12 miesięcy;

- e) ekspozycje kredytowe „stracone” – obejmujące ekspozycje kredytowe:
 - i. w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12 miesięcy;
 - ii. dotyczące klientów, przeciwko którym bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego;
 - iii. kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego;
 - iv. dotyczące klientów, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznane i których majątek nie został ujawniony;
- 4) w przypadku pozostałych ekspozycji kredytowych:
 - a) ekspozycje kredytowe „normalne” – obejmujące ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 1 miesiąca, a sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta nie budzi obaw;
 - b) ekspozycje kredytowe „pod obserwacją” – obejmujące ekspozycje kredytowe:
 - i. w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 1 i nie przekracza 3 miesięcy, a sytuacja ekonomiczno-finansowa dłużników nie budzi obaw, lub;
 - ii. które ze względu na ryzyko branży wymagają szczególnej uwagi. Jako wymagające szczególnej uwagi Bank określił następujące branże : zakwalifikowane przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową zgodnie z raportem „Mapa Ryzyka inwestycyjnego w branżach polskiej gospodarki” do branży bardzo wysokiego ryzyka oraz których szkodowość portfela kredytowego Banku przekracza 1%;
 - c) ekspozycje kredytowe „poniżej standardu” – obejmujące:
 - i. ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesiące i nie przekracza 6 miesięcy;
 - ii. ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa może stanowić zagrożenie terminowej spłaty ekspozycji, przy czym w przypadku ekspozycji kredytowych udzielonych na podstawie biznes planu Bank ocenia stopień realizacji przyjętych do oceny zdolności kredytowej prognoz i w przypadku identyfikacji znacznych odchyłeń ocenia ich wpływ na możliwości terminowej spłaty ekspozycji kredytowych przez klienta;
 - d) ekspozycje kredytowe „wątpliwe” – obejmujące:
 - i. ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie przekracza 12 miesięcy;
 - ii. ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ulega znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty w sposób istotny naruszają ich kapitały (aktywa netto);
 - e) ekspozycje kredytowe „stracone” – obejmujące:
 - i. ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12 miesięcy;
 - ii. ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalnie uniemożliwiający spłacenie długu;

- iii. ekspozycje kredytowe wobec dłużników, w stosunku do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji z wyjątkiem, gdy następuje ona na podstawie przepisów o komercjalizacji i prywatyzacji;
- iv. ekspozycje kredytowe wobec dłużników, przeciwko którym Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego;
- v. ekspozycje kredytowe kwestionowane przez dłużników na drodze postępowania sądowego;
- vi. ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony.

Przeglądów i klasyfikacji ekspozycji kredytowych dokonuje się według danych aktualnych na dzień przeprowadzania klasyfikacji.

Bank dokonuje przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych w oparciu o terminowość spłat rat kapitałowych i odsetek najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca, przy czym opóźnienie w spłacie części należnej raty kapitałowej lub odsetkowej, w kwocie nie przekraczającej 200 zł, nie wymaga przeklasyfikowania ekspozycji kredytowej do wyższej kategorii ryzyka.

Przeglądów i klasyfikacji ekspozycji kredytowych ze względu na kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej dokonuje się najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń z poniższym zastrzeżeniem.

W przypadku ekspozycji kredytowych spełniających łącznie następujące warunki:

- 1) ekspozycja jest zaklasyfikowana do kategorii „normalne”;
- 2) kwota ekspozycji, łącznie z innymi ekspozycjami Banku wobec tego podmiotu, nie przekracza równowartości w złotych kwoty 1 mln euro, obliczonej według kursu średniego ustalonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na dzień dokonywania klasyfikacji;

Bank dokonuje przeglądów, monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych w oparciu o kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej w okresach rocznych, według danych na dzień kończący rok obrotowy klienta, najpóźniej do końca drugiego kwartału następującego po zakończeniu każdego roku obrotowego klienta.

Bank przyjmuje, że każda nowa decyzja kredytowa w sprawie udzielenia/przedłużenia/odnowienia ekspozycji kredytowej na nowy/kolejny okres funkcjonowania, która została podjęta na podstawie oceny ryzyka przeprowadzonej według obowiązującej w Banku metodyki, zastępuje przegląd w ramach klasyfikacji, wymagany w najbliższych 3 miesiącach, z zastrzeżeniem, że przeprowadzona ocena ryzyka kredytowego uwzględnia:

- 1) sytuację ekonomiczno-finansową dłużnika;
- 2) przegląd wszystkich ekspozycji kredytowych klienta w tym: spełnienie warunków dotychczasowych umów kredytowych i zachowanie terminowości spłat rat kredytowych (jeśli dotyczy) i odsetek.

Tworzenie rezerw

Podstawę tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowej bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych, ale z uwzględnieniem przewidywanej, w związku z restrukturyzacją zadłużenia, kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej oraz udzielone zobowiązania pozabilansowe w przypadku, gdy postanowienia umowy:

- a) nie gwarantują Bankowi swobody w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach zobowiązania; lub
- b) nie uzależniają uruchomienia środków w ramach zobowiązania od terminowej obsługi już wykorzystanej części i niebudzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika w przypadku, gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium; lub
- c) nie uzależniają uruchomienia środków w ramach zobowiązania od złożenia zabezpieczeń wymienionych w załączniku nr 2 do Rozporządzenia Ministra finansów z dnia 16.12.2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchamianym środkom lub klasyfikowanie ekspozycji kredytowej w kategorii „normalne”.

Podstawę tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi, zakwalifikowanymi do kategorii „pod obserwacją” lub grupy „zagrożone”, można pomniejszyć o wartość zabezpieczeń wymienionych w *Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków*.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne”, tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych. Wymagany poziom rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne” oraz z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją” pomniejsza się o kwotę równą 25% rezerwy na ryzyko ogólne.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

- 1) 1,5% - w przypadku kategorii „pod obserwacją”;
- 2) 20% - w przypadku kategorii „poniżej standardu”;
- 3) 50% - w przypadku kategorii „wątpliwe”;
- 4) 100% - w przypadku kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje

- 1) z uwzględnieniem kryterium terminowości spłat – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca;

- 2) z uwzględnieniem kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej – najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń;
- 3) z uwzględnieniem kryterium limitu pomniejszych – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca.

Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące tworzy się w ciężar kosztów.

Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia.

Rozwiązanie części lub całości rezerw celowych i odpisów aktualizujących następuje po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia, to znaczy w przypadku:

- 1) zmniejszenia kwoty ekspozycji kredytowej;
- 2) zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowej do niższej kategorii ryzyka;
- 3) wzrostu wartości zabezpieczenia lub ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia wymienionego;
- 4) wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

Odowiedzialność za monitorowanie i dokonywanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych

Czynności wykonywane w ramach klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących są ściśle związane z monitoringiem klientów oraz monitoringiem przyjętych przez Bank zabezpieczeń.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych ze względu na terminowość spłat dokonywana jest ostatniego dnia roboczego każdego miesiąca automatycznie w systemie ewidencyjno-księgowym def-Bank. Wyznaczony pracownik Zespołu Zarządzania Ryzykami sprawdza prawidłowość klasyfikacji ze względu na kryterium terminowości.

Zadania związane z monitorowaniem klientów ze względu na ich sytuację ekonomiczno-finansową, przygotowaniem propozycji klasyfikacji ekspozycji kredytowych i ustalaniem poziomu rezerw realizowane są przez wyznaczonych pracowników Zespołu Zarządzania Ryzykami.

Decyzję w sprawie klasyfikacji ze względu na sytuację ekonomiczno-finansową dłużnika podejmuje Zarząd.

9.3. Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji

Tabela – kwoty ekspozycji w podziale na klasy ekspozycji – 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Ekspozycja po odliczeniu korekt wartości i rezerw		
	2018	2017	Średnia kwota ekspozycji
[CDEC003] Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	128 244	131 929	130 087
[CDEC004] Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	63 711	53 801	58 756
[CDEC005] Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	54	46	50
[CDEC008] Ekspozycje wobec instytucji	51 708	72 006	61 857
[CDEC009] Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	43 702	23 111	33 406
[CDEC010] Ekspozycje detaliczne	191 425	166 099	178 762
[CDEC011] Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	149 394	114 049	131 721
[CDEC012] Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 829	3 769	3 799
[CDEC016] Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	2 161	2 194	2 178
[CDEC017] Ekspozycje kapitałowe	6 301	6 202	6 251
[CDEC018] Inne pozycje	11 145	10 521	10 833

9.4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

Struktura geograficzna ekspozycji nie jest prezentowana, ponieważ Bank prowadzi działalność wyłącznie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

9.5. Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP, wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

Bank w ramach prowadzonej działalności kredytowej finansuje różne branże m.in. rolnictwo, handel, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości, działalność związaną z zakwaterowaniem, handel hurtowy i detaliczny, leśnictwo, rybactwo i wiele innych. W tabeli poniżej przedstawione zostały szczegółowe dane dotyczące ekspozycji kredytowych w podziale na branże.

Tabela – ekspozycje wg branż – 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Sektor gospodarki	Grupa ryzyka	Kapitał	Odsetki	ESP	Portfel kredytowy brutto	Rezerwa	Zobowiązania pozabilansowe	Wartość netto ekspozycji
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	Ekspozycje w sytuacji normalnej	60 112,73	58,83	21,63	60 149,94	0,00	0,00	60 149,94
	Suma	60 112,73	58,83	21,63	60 149,94	0,00	0,00	60 149,94
Budownictwo	Ekspozycje w sytuacji normalnej	20 401,05	8,16	232,18	20 177,02	0,00	10 967,01	31 144,04
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	0,21	0,00	0,00	0,21	0,04	0,00	0,1
	Ekspozycje w sytuacji straconej	1 174,47	45,03	0,00	1 219,50	1 219,47	0,00	0,03
	Suma	21 575,73	53,59	232,18	21 408,23	1 219,51	10 967,01	31 144,23
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	Ekspozycje w sytuacji normalnej	5 247,49	3,98	38,32	5 213,15	0,00	268,55	5 481,71
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	70,01	1,06	0,56	70,51	35,25	0,00	35,25
	Suma	5 317,51	4,04	38,88	5 282,66	35,25	268,55	5 516,96
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Ekspozycje w sytuacji normalnej	0,00	0,95	0,00	0,95	0,00	0,00	0,95
	Suma	0,00	0,00	0,00	0,95	0,00	0,00	0,95
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Ekspozycje w sytuacji normalnej	2 370,20	0,55	13,13	2 357,61	0,00	11,48	2 369,09
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	33,92	0,22	0,71	33,42	16,71	0,00	16,71
	Suma	2 404,11	0,76	13,84	2 391,03	16,71	11,48	2 385,80
Działalność w zakresie usług administrowania i	Ekspozycje w sytuacji normalnej	8 226,67	0,00	83,19	8 143,48	0,00	26,00	8 169,48

Ujawnienie informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom – stan na 31.12.2018 r.

działalność wspierająca	Suma	8 226,67	0,00	83,19	8 143,48	0,00	26,00	8 169,48
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Ekspozycje w sytuacji normalnej	445,15	0,00	6,63	438,52	0,00	1,35	439,87
	Suma	445,15	0,00	6,63	438,52	0,00	1,35	439,87
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Ekspozycje w sytuacji normalnej	15 853,25	6,57	192,38	15 667,45	0,00	3 125,64	18 793,08
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	1 373,94	7,76	5,43	1 376,27	688,13	0,00	688,13
	Suma	17 227,19	14,33	197,81	17 043,71	688,13	3 125,64	19 481,22
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Ekspozycje w sytuacji normalnej	20 091,62	9,04	126,56	19 974,10	0,00	201,46	20 175,56
	Suma	20 091,62	9,04	126,56	19 974,10	0,00	201,46	20 175,56
Edukacja	Ekspozycje w sytuacji normalnej	3 309,33	0,00	17,35	3 291,98	0,00	0,00	3 291,98
	Suma	3 309,33	0,00	17,35	3 291,98	0,00	0,00	3 291,98
Górnictwo i wydobywanie	Ekspozycje w sytuacji normalnej	746,30	0,00	8,23	738,06	0,00	358,59	1 096,66
	Suma	746,30	0,00	8,23	738,06	0,00	358,59	1 096,66
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Ekspozycje w sytuacji normalnej	31 470,61	18,04	252,38	31 236,27	0,00	5 854,83	37 091,10
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	20,94	0,12	0,00	21,06	10,53	0,00	10,53
	Ekspozycje w sytuacji straconej	168,98	9,22	0,31	177,89	177,89	0,00	0,00
	Suma	31 660,54	27,38	252,70	31 435,22	188,42	5 854,83	37 101,63
Informacja i komunikacja	Ekspozycje w sytuacji normalnej	290,80	0,32	3,32	287,80	0,00	0,00	287,80
	Suma	290,80	0,32	3,32	287,80	0,00	0,00	287,80
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Ekspozycje w sytuacji normalnej	1 232,67	0,00	15,30	1 217,37	0,00	0,00	1 217,37
	Suma	1 232,67	0,00	15,30	1 217,37	0,00	0,00	1 217,37
Pozostała działalność usługowa	Ekspozycje w sytuacji normalnej	4 788,75	3,33	48,61	4 743,47	0,00	210,36	4 953,83
	Suma	4 788,75	3,33	48,61	4 743,47	0,00	210,36	4 953,83
Przetwórstwo przemysłowe	Ekspozycje w sytuacji normalnej	21 308,20	37,34	102,68	21 242,86	0,00	2 066,26	23 309,12

	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	79,00	0,00	0,55	78,45	15,69	0,00	62,76
	Ekspozycje w sytuacji straconej	140,00	132,11	0,00	272,11	272,11	0,00	0,00
	Suma	21 527,20	169,46	103,23	21 593,43	287,80	2 066,26	23 371,88
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Ekspozycje w sytuacji normalnej	58 111,94	48,72	574,17	57 586,49	0,00	1 513,09	59 099,58
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	787,64	2,65	5,35	784,93	156,99	0,00	627,95
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	51,78	0,17	0,33	51,62	25,81	0,00	25,81
	Ekspozycje w sytuacji straconej	1 273,69	287,75	3,04	1 558,40	1 558,40	0,00	0,00
	Suma	60 225,06	339,28	582,89	59 981,45	1 741,20	1 513,09	59 753,33
Transport i gospodarka magazynowa	Ekspozycje w sytuacji normalnej	4 743,36	5,00	35,18	4 713,19	0,00	374,55	5 087,74
	Ekspozycje w sytuacji straconej	12,29	21,36	0,00	33,65	33,65	0,00	0,00
	Suma	4 755,65	26,36	35,18	4 746,84	33,65	374,55	5 087,74
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	Ekspozycje w sytuacji normalnej	5 276,45	0,00	39,99	5 236,46	0,00	908,76	6 145,22
	suma	5 276,45	0,00	39,99	5 236,46	0,00	908,76	6 145,22
Ogółem		269 213,45	706,72	1 827,52	268 104,69	4 210,68	25 887,93	289 771,44

Tabela - Ekspozycje wobec MŚP w podziale na klasy ekspozycji – 31.12.2018 r. (w tys. zł)

KLASA EKSPOZYCJI	Ekspozycje wobec MŚP	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia wobec MŚP
[CDEC009] Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	18 687	11 660
[CDEC010] Ekspozycje detaliczne	56 911	30 847
[CDEC011] Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	105 034	75 535

9.6. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

Tabela – ekspozycje wg rezydualnych terminów zapadalności – 31.12.2018 r. (w tys. zł– wartość nominalna)

LUKA	<= 1 tygodnia	> 1 tygodnia <= 1 miesiąca	> 1 miesiąca <= 3 miesiący	> 3 miesiący <= 6 miesiący	> 6 miesiący <= 1 roku	> 1 roku <= 2 lat	> 2 lat <= 5 lat	> 5 lat <= 10 lat	> 10 lat <= 20 lat	> 20 lat	bez określone go terminu	RAZEM
Razem	79 318	9 050	14 343	16 102	47 199	72 905	130 952	152 533	46 973	2 536	33 261	605 172
Należności Sektor finansowy	32 018	0	0	0	7 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33 261	72 279
Należności Sektor niefinansowy	0	7 673	12 414	13 213	35 045	46 324	92 384	90 069	44 356	2 536	0	344 014
Należności Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	1 377	1 929	2 889	5 154	9 581	18 858	17 249	2 617	0	0	59 654
Instrumenty dłużne	47 300	0,00	0,00	0,00	0,00	17 000	19 710	45 215	0,00		0	129 225
Pozostałe aktywa	0	0	0	0					0			0

9.7. Ekspozycje o utraconej wartości i ekspozycje przeterminowane

Tabela – ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości – 31.12.2018 r. (w tys. zł– wartość bilansowa brutto)

Typ kontrahenta	Portfel kredytowy brutto
MŚP	2 654
Osoby prywatne	1 469
Rolnicy indywidualni	2 430
Przedsiębiorcy indywidualni	634

Tabela – ekspozycje przeterminowane – 31.12.2018 r. (w tys. zł – wartość bilansowa brutto)

OKRES PRZETERMINOWANIA	PRZEDSIĘBIORSTWA	GOSPODARSTWA DOMOWE
Przeterminowane od 1 dnia <= 30 dni	0	3 459
Przeterminowane > 30 dni <= 90 dni	0	362
Przeterminowane > 90 dni <= 180 dni	1 063	828
Przeterminowane > 180 dni <= 1 roku	0	198
Przeterminowane > 1 roku	0	2 337

9.8. Korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Tabela – korekty z tytułu ryzyka kredytowego – 31.12.2018 r. (w tys. zł)

TYP KONTRAHENTA	ODPIS AKTUALIZUJĄCY NA NALEŻNOŚCI Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI	REZERWY CELOWE NA NALEŻNOŚCI Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI	1+2
	1	2	3
Osoby prywatne	344,39	957,87	1302,26
Przedsiębiorstwa	212,27	2257,21	2469,48
Rolnicy	288,36	1452,84	1741,20
Ogółem	845,02	4667,92	5512,94

9.9. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycje przeterminowane, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym

Struktura geograficzna ekspozycji nie jest prezentowana, ponieważ Bank prowadzi działalność wyłącznie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

9.10. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości

Tabela – wartość odpisów (rezerw celowych) dla kredytów z rozpoznaną utratą wartości oraz dla kredytów bez rozpoznanej utraty wartości (w tys. zł)

OPIS	WARTOŚĆ
Stan odpisów aktualizujących na dzień 1 stycznia 2018 roku	4 312,62
Utworzone w okresie	3 311,13
Rozwiązane w okresie	-2 110,81
Odpisy wykorzystane	0
Stan odpisów aktualizujących na dzień 31 grudnia 2017 roku	5 512,94

10. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia CRR

Składnik aktywów był traktowany jako obciążony, jeżeli został zastawiony lub podlegał jakiegokolwiek formie ustaleń, mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie mógł zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Wartość bilansową aktywów w podziale na kategorie ekspozycji, jakość aktywów i całkowitą, wolną od obciążeń kwotą wartości bilansowej zawiera poniższa tabela.

Tabela – aktywa wolne od obciążeń (w tys. zł)

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń
Aktywa instytucji zgłaszającej	7 054	608 205
Instrumenty kapitałowe (udziałowe)		6 084
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		130 609
- Wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych		65 784
- Wyemitowane przez instytucje finansowe		47 512
- Wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe		17 313
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie		395 492
Inne aktywa	7 054	76 021

11. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia CRR

Na dzień 31.12.2018 r. Bank posiadał ekspozycje, którym przypisano wagi ryzyka według ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej. Kwota powyższych ekspozycji na dzień 31.12.2018 r. wyniosła 2 161 tys. zł, w tym dla kwoty 2 090 tys. zł zastosowano wagę ryzyka 42%, a dla kwoty 71 tys. zł zastosowano wagę ryzyka 74%. Przy ustaleniu wagi ryzyka dla powyższych ekspozycji zastosowano następujące podstawowe założenia odnośnie stosowanej metodyki:

- 1) Metodyka opiera się na metodzie pełnego przeglądu, o której mowa w art. 132 ust. 4 Rozporządzenia CRR. Zgodnie z tą metodą waga ryzyka jest zmienna w czasie i zależy od składu i struktury aktywów funduszu.
- 2) Wagi ryzyka obliczone na podstawie tej metodyki mogą być stosowane przez banki, które stosują metodę standardową obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, o której mowa w art. 107 ust. 1 Rozporządzenia CRR.
- 3) Wagi ryzyka będą obliczane i raportowane, co do zasady, z częstotliwością miesięczną, wg. stanu na ostatni dzień wyceny funduszu w danym miesiącu. Istnieje możliwość dokonania obliczeń wg. stanu na inny dzień wyceny.

12. Ekspozycje na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia CRR

12.1. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b)

Nie dotyczy.

12.2. Wymogi zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. c)

W 2018 roku Bank wyznaczał wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego zgodnie z metodą, o której mowa w art. 351 *Rozporządzenia CRR*.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku, jak i w całym 2018 roku, całkowita pozycja walutowa netto nie przekroczyła 2% łącznych funduszy własnych Banku – nie wystąpiła konieczność wyznaczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego.

13. Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia CRR

Warmińsko-Mazurski Bank Spółdzielczy wyznacza wielkość wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego, o której mowa w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 575/13 (CRR). Zgodnie z art. 315 powyższego rozporządzenia wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego liczony metodą wskaźnika bazowego jest równy 15% średniej z trzech lat dla odpowiedniego wskaźnika określonego w art. 316.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne wyniosła 30 009 tys. zł.

13.1. Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją 17 Rekomendacji M

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank stosuje dobre praktyki rynkowe oraz zalecenia nadzorcze, w tym w szczególności wytyczne wynikające z zapisów *Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach*.

13.1.1. Informacja o stratach operacyjnych w podziale na klasy zdarzeń

W 2018 roku, na podstawie informacji zarejestrowanych w systemie AZRO, stwierdzono wystąpienie 206 zdarzeń operacyjnych (203 incydenty i 3 zdarzenia rzeczywiste).

Łączna kwota strat z tytułu ryzyka operacyjnego w 2018 roku wyniosła 6 231,00 zł. Liczbę zdarzeń operacyjnych i wielkość strat w podziale na kategorie zdarzeń za 2018 rok zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela – zdarzenia i straty operacyjne w podziale na kategorie za 2018 r. (PLN).

Rodzaje zdarzeń	Liczba zdarzeń	Strata
Oszustwa wewnętrzne	0	0
Oszustwa zewnętrzne	7	6 000
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	0
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	6	0
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	1	0
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	30	0
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	162	231
Razem	206	6 231

14. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia CRR

1. Na dzień 31.12.2018 r. Warmińsko-Mazurski Bank Spółdzielczy posiadał następujące aktywa finansowe:
 - a) aktywa finansowe wycenione według wartości godziwej przez wynik finansowy w 2018 r. - nie wystąpiły;
 - b) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu w Banku – nie występują;
 - c) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności – nie występują;
 - d) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży:

Lp.	Wyszczególnienie:	Wartość bilansowa (w tys. zł.) na dzień 31.12.2017 r.:	Wartość bilansowa (w tys. zł.) na dzień 31.12.2018 r.:
1	2	3	4
1.	Bony pieniężne	73 788	47 294
2.	Obligacje skarbowe	55 259	61 729
3.	Obligacje instytucji samorządowych	0	4 055
4.	Obligacje podmiotów sektora finansowego	218	218
5.	Obligacje podmiotów sektora niefinansowego	6 699	17 313
6.	Akcje banków	5 956	5 956
7.	Jednostki uczestnictwa	2 194	2 161
8.	Certyfikaty inwestycyjne	442	0
9.	pozostałe	29	128
	RAZEM:	144 585	138 853

W wartości rynkowej wyceniono obligacje skarbowe oraz obligacje komercyjne PKN ORLEN S.A., które są notowane na aktywnym rynku (GPW). Regulację wyceny obligacji skarbowych w wysokości 475 tys. zł, obligacji PKN ORLEN SA w wysokości 71 tys. zł oraz jednostek uczestnictwa (BPS FIO Subfundusz BPS Konserwatywny (Kat. A) oraz BPS SFIO Subfundusz BPS Obligacji Korporacyjnych) w wysokości 71 tys. zł (różnica między wartością obligacji wg ceny nabycia a wartością akcji wg ceny rynkowej na dzień 31.12.2018 r.) wykonano poprzez fundusz z aktualizacji wyceny.

Dla certyfikatów inwestycyjnych BPS3 NS FIZ, BPS4 NS FIZ, BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN, 1 FIZ AN Subfundusz 1I, 1 FIZ AN Subfundusz 1R (papiery przejęte z SBL Olsztyn) Bank posiada utworzony odpis aktualizacyjny na utratę wartości w wysokości 1 441 tys. zł.

Na dzień bilansowy pozostałe obligacje, akcje i udziały zostały wycenione według ceny nabycia zgodnie z par. 36 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków.

2. Informacja o aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, dla których nie było możliwe ustalenie w sposób wiarygodny wartości godziwej, ze wskazaniem oszacowanej wartości w 2018 r. – nie wystąpiły.
3. Dane o wartości posiadanych instrumentów finansowych, z uwzględnieniem:

1) Instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie giełdowym (na rynku regulowanym):

Lp.	Nazwa instrumentu finansowego:	Wartość bilansowa (w tys. zł.) na dzień 31.12.2017 r.:	Wartość bilansowa (w tys. zł.) na dzień 31.12.2018 r.:
1	2	3	4
1.	Obligacje skarbowe	55 259	61 729
2.	Obligacje komunalne RR	0	0
3.	Obligacje korporacyjne RR	6 699	17 313
4.	Akcje spółek notowane na GPW	0	0
5.	Inne np. listy zastawne, prawa poboru, prawa do akcji, kontrakty terminowe, opcje	0	0
	RAZEM:	61 958	79 042

- 2) Instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie pozagiełdowym: (nabyte w ramach ASO – alternatywnego systemu obrotu prowadzonego przez GPW (NewConnect, Catalyst) lub BondSpot (Catalyst) – nie występują.
- 3) Papierów wartościowych z nieograniczoną zbywalnością, nieznajdujących się w obrocie na rynku regulowanym. W 2018 r. – wystąpiły, zgodnie z poniższym zestawieniem:

Lp.	Nazwa instrumentu finansowego:	Wartość bilansowa (w tys. zł.) na dzień 31.12.2017 r.:	Wartość bilansowa (w tys. zł.) na dzień 31.12.2018 r.:
1	2	3	4
1.	Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	2 194	2 161
2.	Certyfikaty depozytowe BPS,SGB	0	0
3.	Bony pieniężne	73 788	47 294
4.	Certyfikaty inwestycyjne	442	0
5.	Obligacje korporacyjne	0	0
6.	Obligacje komunalne (miasta, gminy, powiaty, województwa, związki miast, związki gmin, związki powiatów)	0	4 055
7.	Obligacje podmiotów sektora finansowego	218	218
8.	Inne np. akcje spółek niepublicznych lub udziały w spółkach z o.o.	29	128
	RAZEM:	76 671	53 855

- 4) Papierów wartościowych z ograniczoną zbywalnością:
- akcje Banku BPS S.A. o wartości 5 956 tys. zł;
 - akcje Centrum Finansowego SA o wartości 0,00 zł (wartość nominalna 5 tys. zł, odpis aktualizacyjny 5 tys. zł);
 - TUV – 340 zł
 - inne np. akcje lub udziały, które są kupione przez bank spółdzielczy oraz są z jakiegoś powodu zastawione (jest ustanowiony na nich zastaw) - nie występują.
- 5) Wartości rynkowej instrumentów finansowych, w przypadku gdy jest różna od wartości wykazywanej w bilansie. W 2018 r. – nie wystąpiły.

15. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia CRR

15.1. Charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia oraz częstotliwość pomiarów ryzyka stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku, obejmujące 4 rodzaje ryzyka, tj.: ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania, ryzyko bazowe, ryzyko krzywej dochodowości i ryzyko opcji klienta.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru.

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynikało z:

- 1) ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania – ryzyka niedopasowania terminów zmian oprocentowania aktywów odsetkowych i pasywów odsetkowych, z uwzględnieniem pozycji pozabilansowych;
- 2) ryzyka bazowego wynikającego z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp bazowych (rynkowych i podstawowych NBP) stosowanych w Banku, w oparciu o które wyznaczane jest oprocentowanie produktów/instrumentów generujących przychody/koszty odsetkowe, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach;
- 3) ryzyka opcji klienta - ryzyka wynikające z wpisanych w produkty oferowane przez Bank praw klienta do wcześniejszej spłaty zobowiązań lub należności;
- 4) ryzyka krzywej dochodowości polegającego na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi danego rynku lub indeksu odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania (w szczególności powyżej 1 roku), które może przyczynić się do nasilenia efektu niedopasowania terminów przeszacowania.

Bank dokonywał pomiaru ryzyka stopy procentowej metodą:

- 1) luki terminów przeszacowania stopy procentowej, umożliwiającą określenie wielkości i charakteru niedopasowania pozycji aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stopy procentowej w poszczególnych terminach przeszacowania;
- 2) luki ryzyka bazowego, umożliwiającą określenie wielkości i charakteru niedopasowania pozycji aktywów i pasywów wrażliwych w poszczególnych terminach przeszacowania w podziale na stawki bazowe;
- 3) ryzyka opcji klienta oraz kształtowania się ryzyka krzywej dochodowości;
- 4) testu warunków skrajnych, tj. wpływu szokowych zmian (wzrostu/spadku) rynkowych stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wynik odsetkowy i fundusze własne w okresie najbliższych 12 miesięcy,
- 5) profilu ryzyka stopy procentowej Banku, umożliwiającą określenie stopnia wrażliwości oprocentowania aktywów/pasywów wrażliwych na zmiany rynkowych stóp procentowych.

Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

W ramach opracowywanej przez Zespół Zarządzania Ryzykami cyklicznej analizy ryzyka stopy procentowej prezentowana jest analiza luki terminów przeszacowania dla wszystkich walut łącznie w przeliczeniu na PLN. W przypadku, gdy udział jednej z walut obcych przekroczy 5% sumy bilansowej Banku, sporządza się raport luki terminów przeszacowania dla tej waluty oddzielnie (w przeliczeniu na PLN).

Pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank dokonywał w okresach miesięcznych.

Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych, wyliczając poziom poszczególnych rodzajów ryzyka stopy procentowej przy zaistnieniu następujących warunków skrajnych:

- 1) dla ryzyka przeszacowania – wpływ zmiany stóp procentowych na wynik Banku przy założeniu zmiany stóp o 200 punktów bazowych;
- 2) dla ryzyka bazowego - wpływ zmiany stóp procentowych na wynik Banku przy założeniu zmiany stóp procentowych o 35 punktów bazowych.

Bank zastosował założenia:

- 1) wcześniejsza spłata kredytów – dotyczy spłat rat kapitałowych kredytu/pożyczki w kwocie 5 tys. zł i powyżej spłaconej na 30 dni przed zadeklarowanym terminem umownym;
- 2) zrywalność depozytów (z opcją) – dotyczy depozytów w kwocie 5 tys. zł i powyżej zdeponowanych w Banku na okres od 1 miesiąca, zerwanych przed zakończeniem pierwotnego terminu utrzymywania (wymagalności) i/lub terminu wynikającego z rolowania na kolejny okres, tj. wycofanych.

Testy warunków skrajnych przeprowadzane były w okresach miesięcznych.

Wyniki testów warunków skrajnych na 31.12.2018 r. (raport analiza ryzyka stopy procentowej w Warmińsko–Mazurskim Banku Spółdzielczym wg stanu na 31 grudnia 2018 r.)

- 1) przy założeniu spadku stóp procentowych o 200 punktów bazowych dla ryzyka przeszacowania (przy wyłączeniu aktywów i pasywów oprocentowanych do 2%) zmiana wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy spowodowała spadek wyniku o 9 709 tys. zł, co stanowiło 60,10% prognozowanego wyniku odsetkowego oraz 11,80% funduszy własnych, wobec dopuszczalnego limitu ustalonego na poziomie 15% funduszy własnych;
- 2) przy założeniu wzrostu stóp procentowych o 200 punktów bazowych dla ryzyka przeszacowania zmiana wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy spowodowałaby wzrost wyniku o 4 737 tys. zł, co stanowiło 29,32% prognozowanego wyniku odsetkowego;
- 3) przy założeniu zmiany stóp procentowych o 35 punktów bazowych dla ryzyka bazowego zmiana wyniku w okresie najbliższych 12 miesięcy wyniosłaby:
 - w przypadku wzrostu stawek o 35 punktów bazowych – wzrost wyniku 1 662 tys. zł, co stanowi 10,29% w prognozowanym wyniku odsetkowym,
 - w przypadku spadku stawek o 35 punktów bazowych - spadek wyniku o 1 693 tys. zł, co stanowi 10,48% w prognozowanym wyniku odsetkowym.

Na dzień 31.12.2018 r. wyznaczono dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej (w ramach ryzyka bazowego) w wysokości 870 tys. zł. Wyznaczony dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka bazowego stanowił nadwyżkę wyliczonych skutków zmian wartości ekonomicznej kapitałów powyżej 1% funduszy własnych Banku.

16. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy.

Bank nie prowadzi działalności sekurytyzacyjnej.

17. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia CRR

W Banku wdrożono pisemne procedury w zakresie wynagrodzeń zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Ponadto Bank przyjmując Politykę wynagrodzeń kierował się wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu CRR oraz Rozporządzeniu delegowanym Komisji nr 604/2014. Polityka wynagrodzeń przygotowywana jest przez Zarząd Banku i zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku. Na dzień 1 stycznia 2018 roku obowiązywała Polityka wynagrodzeń wprowadzona Uchwałą Zarządu nr 4/18/2017 z dnia 28.12.2017 r., zatwierdzona Uchwałą Rady Nadzorczej nr 6/5/2017 z dnia 28.12.2017 r.

17.1. Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, a także liczby posiedzeń organizowanych w danym roku obrachunkowym przez organ zarządzający, pełniący nadzór nad wynagrodzeniami, w tym – w stosownych przypadkach – informacje na temat składu i zakresu zadań komisji ds. wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, z którego usług skorzystano przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń oraz roli odpowiednich zainteresowanych stron

W roku 2018 Rada Nadzorcza w zakresie nadzoru nad wynagrodzeniami odbyła 3 posiedzenia. Dwa posiedzenia dotyczyły przeglądu i oceny Polityki wynagrodzeń. Efektem przeglądu było wprowadzenie zmian, które zostały przyjęte:

1. Uchwałą Zarządu nr 9/14/2018 z dnia 13.09.2018 r. i zatwierdzoną Uchwałą Rady Nadzorczej nr 6/5/2018 z dnia 14.09.2018 r. Zmiana dotyczyła w głównej mierze doprecyzowania wynagrodzenia osób zatrudnionych na stanowisku audytu wewnętrznego oraz stanowisku zarządzania zgodnością (kierujących komórką).
2. Uchwałą Zarządu nr 10/16/2018 z dnia 22.10.2018 r., zatwierdzoną Uchwałą Rady Nadzorczej nr 2/6/2018 z dnia 23.10.2018 r. Zmiana dotyczyła zasad odraczania.

Trzecie posiedzenie Rady Nadzorczej z dnia 9 lipca 2018 roku w zakresie wynagrodzeń dotyczyło oceny efektów pracy, w tym realizacji celów przez członków Zarządu oraz opiniowania i monitorowania składników wynagrodzeń dla pracowników mających wpływ na profil ryzyka ocenianych przez członków Zarządu. Na dzień 31.12.2018 r. lista pracowników mających wpływ na profil ryzyka obejmowała 14 osób.

Za wyznaczanie pracownikowi celów i ocenę efektów pracy odpowiedzialna/y jest:

1. Rada Nadzorcza w odniesieniu do członków Zarządu,
2. Członek Zarządu w odniesieniu do podległych pracowników.

Wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej ustala Walne zgromadzenie. Rada nie korzysta ze zmiennych składników wynagrodzeń.

Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komisji/komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

17.2. Informacje na temat powiązania między wynagrodzeniem a wynikami

Wyplata zmiennych składników wynagrodzeń osób mających wpływ na profil ryzyka w Banku uwarunkowane jest oceną obejmującą efekty pracy pracownika za okres 3 lat oraz wykonaniem zadań planowych w co najmniej 90%.

17.3. Najważniejsze informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń, w tym informacje na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityki odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień

Wynagrodzenie zmienne (premia), dla osób mających wpływ na profil ryzyka w Banku przyznawane jest na podstawie pozytywnej oceny realizacji celów w danym okresie. Przy ocenie realizacji celów bierze się pod uwagę kryteria ilościowe i jakościowe. Cele wyznaczane pracownikom stanowią wypadkową głównych celów finansowych i niefinansowych Banku i uwzględniają zakres odpowiedzialności pracownika na danym stanowisku.

Cele finansowe i niefinansowe uwzględniają w szczególności koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej oraz cykl koniunkturalny.

Ocena wyników odbywa się za okres co najmniej 3 lat.

Wskaźnikami finansowymi, przyjmowanymi w celu określenia zmiennych składników wynagrodzeń są:

- 1) Koszt ryzyka Banku określany przez: wymóg kapitałowy na pokrycie wszystkich zidentyfikowanych ryzyk, wynik na rezerwach w ocenianym okresie;
- 2) Koszt kapitału – dywidenda;
- 3) Ryzyko płynności w perspektywie długoterminowej: nadzorcza miara płynności M4;
- 4) Wskaźniki kapitałowe: łączny współczynnik kapitałowy;
- 5) Wskaźniki rentowości: zwrot na aktywach – ROA, koszty działania w wyniku na działalności bankowej – C/I;
- 6) Zysk netto.

Kryteria finansowe i niefinansowe wyznaczane są zgodnie z zasadą SMART, tj. są formułowane w sposób zrozumiały, mają charakter mierzalny, motywujący, a także wynikają ze strategii Banku i są adekwatne do zadań realizowanych na danym stanowisku oraz w oparciu o metodę kaskadowania, tj. są przekładane z celów strategicznych na cele pojedynczych pracowników na coraz niższych szczeblach w organizacji.

Osoby objęte Polityką wynagrodzeń mają prawo do zmiennych składników wynagrodzeń, jeżeli średnia wartość wykonania planowych zadań w okresie podlegającym ocenie wynosi co najmniej 90% oraz nie istnieją przesłanki ograniczające bądź wykluczające przyznanie premii.

Stosując zasadę proporcjonalności odzwierciedloną w § 29 ust 2 RMRiF z dnia 6 marca 2017 roku Bank odstępuje od zasady odraczania wynagrodzenia zmiennego, którego wartość jest niższa niż 60% stałych składników wynagrodzenia. W przypadku obowiązku zastosowania odroczenia części wynagrodzenia zmiennego, okres odroczenia wynosi 3 lata. Pracownicy objęci Polityką rozpoczynający pracę w Banku, którym nie postawiono celów na pierwszy rok pracy, nie podlegają w tym roku ocenie efektów pracy.

17.4. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013

Stosunek wynagrodzenia zmiennego do stałego u pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku nie może przekroczyć 100%.

17.5. Informacje na temat kryteriów dotyczących osiągniętych wyników, stanowiących podstawę uprawnień do akcji, opcji na akcje lub zmiennych elementów wynagrodzenia

Nie dotyczy.

17.6. Główne parametry oraz uzasadnienie wszelkiego rodzaju systemu elementów zmiennych i wszelkich innych świadczeń pieniężnych

Wynagrodzenia osób mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku są ustalane zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi, tj. Polityką wynagrodzeń w Warmińsko-Mazurskim Banku Spółdzielczym, Regulaminem wynagradzania pracowników Banku WMBS oraz Regulamin ocen pracowniczych Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego.

Wynagrodzenie całkowite pracowników składa się z wynagrodzenia stałego oraz zmiennego. Stosunek wynagrodzenia zmiennego do stałego u pracownika nie może przekraczać 100%. Wynagrodzenie zmienne dla pracowników mających wpływ na profil ryzyka w Banku wypłacane jest w okresach rocznych.

Wynagrodzenie całkowite jest adekwatne do sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku i uwzględnia cele Polityki, a proporcje pomiędzy stałym wynagrodzeniem a wynagrodzeniem zmiennym umożliwiają prowadzenie elastycznej polityki wynagrodzeń. Łączne wynagrodzenie zmienne przyznawane pracownikom nie ogranicza zdolności Banku do podwyższania funduszy własnych.

17.7. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia, z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa

Tabela – łączne koszty osobowe brutto wypłacone w 2018 r. – wynagrodzenie zasadnicze, premie, pozostał składniki – dane w tys. zł (brutto) dla poszczególnych obszarów działalności wynosiły:

Tabela – Zagregowane informacje ilościowe z podziałem na obszary, dotyczące wynagrodzeń brutto wypłaconych w 2018 roku (dane w tys. zł)

Wyszczególnienie	Liczba osób	Wynagrodzenie stałe	Wynagrodzenie zmienne	Razem
Obszar organizacji, kontroli i nadzoru nad ryzykami	6	734	159	893
Obszar operacyjny (handlowy, informatyki i bezpieczeństwa, finansowo-księgowy)	8	1.141	260	1.401
Razem	14	1.875	419	2.294

17.8. Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń, z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku

W Banku osobami objętymi Polityką wynagrodzeń są osoby wybrane na podstawie kryteriów przyjętych w polityce zatrudnione na stanowiskach:

- 1) Prezes Zarządu;
- 2) Wiceprezesi Zarządu;
- 3) Główny Księgowy – Członek Zarządu;
- 4) Dyrektor Zespołu Zarządzania Ryzykami;
- 5) Dyrektor Zespołu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym;
- 6) Dyrektor Zespołu Zarządzania Sprzedażą;
- 7) Dyrektor Zespołu Zarządzania Informatyką i Bezpieczeństwem;
- 8) Dyrektor Zespołu Skarbu;
- 9) Stanowisko Zarządzania Zgodnością – kierujący komórką;
- 10) Stanowisko Kontroli Wewnętrznej;
- 11) Stanowisko Audytu Wewnętrznego;
- 12) Dyrektor Oddziału w Piszcu;
- 13) Dyrektor Oddziału w Olsztynie.

Tabela – Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń, z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka – 2018 rok (dane w tys. zł)

Opis	Wynagrodzenie wypłacone w roku 2018				Stosunek wynagrodzenia zmiennego do stałego
	Razem	Liczba osób	Składniki wynagrodzenia		
			stałe	zmienne	
Zarząd	1.528	4	1.151	377 *	32,75%
Inne osoby istotnie wpływające na profil ryzyka	766	10	724	42 **	5,80%
Razem	2.294	14	1.875	419	

*Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2018 roku, dotyczy trzech kwartałów roku 2017, za pierwszy kwartał roku 2017 premie wypłacono w 2017 roku

**Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2018 roku, dotyczy czwartego kwartału roku 2017, za trzy kwartały roku 2017 premie wypłacono w 2017 roku

17.9. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR

Brak.

18. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia CRR

Bank oblicza wskaźnik dźwigni, zgodnie z art. 429 ust. 2 *Rozporządzenia CRR*, jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku, wyrażoną jako wartość procentowa. Bank ujawnia informacje w zakresie wskaźnika dźwigni uwzględniając *Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013*. Bank przy obliczeniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499. 2 i 3 CRR.

Tabela - Wartość funduszy własnych Banku na dzień 31.12.2018 roku (w tys. zł.)

Fundusze własne	Wartość
Kapitał Tier1	78 128

Tabela - Wartość wskaźników dźwigni na dzień 31.12.2018 roku

	Wartość
Wskaźnik dźwigni	12,32%

Tabela - Podział miary ekspozycji dla wyliczenia wskaźnika dźwigni (w tys. zł.)

Kategoria	Wartość
Pozycja bilansowa	
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	127 617
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	63 711
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	52
Ekspozycje wobec instytucji	51 708
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	35 971
Ekspozycje detaliczne	177 565
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomości	137 195
Ekspozycje, których dotyczy niewykonania zobowiązań	3 829
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	2 161
Ekspozycje kapitałowe	6 301
Inne pozycje	11 145
Pozycje pozabilansowe	16 800
Miara pozycji całkowitej	634 054

W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej Bank monitoruje wskaźnik dźwigni z częstotliwością miesięczną. Poziom wskaźnika dźwigni uwzględniany jest w ramach wyznaczania bieżącego profilu ryzyka Banku i raportowany jest w ramach raportów dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku. W przypadku zidentyfikowania zagrożenia dla Banku wynikającego z nadmiernej dźwigni finansowej, mogą zostać podjęte działania mitygujące.

19. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy.

Bank nie stosuje metody IRB.

20. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia CRR

Bank dopuszcza stosowanie następujących technik ograniczania ryzyka kredytowego:

- 1) pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków oraz Instrukcją Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych. Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności;
- 2) pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku wymogów kapitałowych na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Bank zarządza ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, zgodnie z Polityką zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
- 3) kompensowanie transakcji bilansowych – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
- 4) techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

W Banku jako uznane zabezpieczenie, wykorzystywane w celu redukcji ryzyka kredytowego, są przyjmowane następujące zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe, stanowiące ochronę kredytową rzeczywistą, o ile spełniają wymogi określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE 575/2013:

- 1) zdeponowane w Banku środki pieniężne;
- 2) emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski dłużne papiery wartościowe, tj.:
 - a) dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne oraz podmioty sektora publicznego, ekspozycje wobec których traktowane są jak ekspozycje wobec rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
 - b) dłużne papiery wartościowe emitowane przez podmioty sektora publicznego, ekspozycje wobec których traktowane są jak ekspozycje wobec rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
- 3) jednostki uczestnictwa instytucji zbiorowego inwestowania;
- 4) zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego i objęte cesją lub przeniesieniem praw własności (nieodwołalnie) na rzecz Banku kredytującego;
- 5) polisa ubezpieczeniowa na życie, z której prawa zostały przeniesione na Bank lub na której został ustanowiony zastaw na rzecz Banku.

Również w celach redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia finansowe, stanowiące nierzeczywistą ochronę kredytową (gwarancje). Za uznanych dostawców ochrony kredytowej nierzeczywistej Bank uznaje następujące podmioty:

- 1) rządy i banki centralne;
- 2) wielostronne banki rozwoju;
- 3) organizacje międzynarodowe, ekspozycje, wobec których przypisuje się wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
- 4) podmioty sektora publicznego, ekspozycje, wobec których są traktowane jak ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne;
- 6) banki.

W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje prawne zabezpieczenia. Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą, biorąc pod uwagę:

- 1) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy z wnioskodawcą, w tym:
 - a) ryzyko branży,
 - b) sytuację finansową i gospodarczą wnioskodawcy,
 - c) status prawny wnioskodawcy;
 - d) przebieg dotychczasowej współpracy z Bankiem lub opinie banków, z którymi wnioskodawca dotychczas współpracował;
 - e) rodzaj i wysokość wierzytelności oraz okres kredytowania;
 - f) cechy danego zabezpieczenia wynikające z regulujących je przepisów ogólnych i wewnętrznych Banku (w tym sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku), w szczególności:
 - realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie z przyjętego zabezpieczenia;
 - płynność zabezpieczenia;
 - istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia, w przypadku zabezpieczeń rzeczowych oraz sytuację finansową i gospodarczą osoby trzeciej zobowiązującej się do zaspokojenia roszczeń Banku za wnioskodawcę oraz jej powiązania personalne i kapitałowe z innymi podmiotami, w przypadku zabezpieczeń osobistych;
 - możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku, na zasadach określonych w przepisach w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w aktualnych przepisach wewnętrznych Banku w tym zakresie;

- możliwość uwzględnienia w rachunku wymogów kapitałowych efektu redukcji ryzyka kredytowego w wyniku przyjętych zabezpieczeń, spełniających kryteria określone w obowiązujących w Banku regulacjach.
- 2) przewidywany koszt ustanowienia zabezpieczenia, który obejmuje:
 - a) należności podatkowe, w tym podatek od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowe;
 - b) opłaty notarialne;
 - c) opłaty sądowe;
 - d) opłaty o charakterze cywilnoprawnym;
- 3) przewidywany nakład pracy Banku związany z monitorowaniem stanu zabezpieczeń oraz koszt dochodzenia roszczeń z przedmiotu zabezpieczenia, z zastrzeżeniem ponoszenia kosztów koniecznych;
- 4) zasady stosowania odpowiednich form zabezpieczeń określone w odrębnych uregulowaniach wewnętrznych Banku.

Wartość przyjmowanych zabezpieczeń powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania. W okresie kredytowania wskaźnik LtV powinien pozostać co najwyżej na poziomie określonym w momencie udzielenia kredytu. Bank co najmniej raz do roku monitoruje poziom wskaźnika LtV w stosunku do zabezpieczeń, które podlegają wycenie w okresie kredytowania na podstawie Instrukcji monitoringu zabezpieczeń oraz Instrukcji Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych.

W procesie kredytowania preferowane są zabezpieczenia możliwe do wykorzystania w technikach redukcji ryzyka kredytowego wpływające na zmniejszenie wymogu kapitałowego Banku z tytułu ryzyka kredytowego Banku oraz zabezpieczenia umożliwiające pomniejszenie podstawy naliczenia rezerwy celowej.

Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi w 2018 r. w Banku były:

- 1) weksel własny In blanco wraz z deklaracją wekslową;
- 2) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku;
- 3) poręczenie wg prawa cywilnego;
- 4) poręczenie wg prawa wekslowego ;
- 5) przelew (cesja) wierzytelności;
- 6) hipoteka na nieruchomości;
- 7) przewłaszczenie na zabezpieczenie;
- 8) zastaw rejestrowy;
- 9) gwarancja BGK.

Na dzień 31.12.2018 r. Bank nie stosował pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych Bank nie stosował technik redukcji ryzyka kredytowego przy pomniejszaniu wag ryzyka przypisanych ekspozycjom kredytowym, dla których zabezpieczeniem jest nieruchomość mieszkalna (waga ryzyka 35%).

Tabela – Ekspozycje zabezpieczone poszczególnymi rodzajami zabezpieczeń – 31.12.2018 r. (w tys. zł).

Rodzaj zabezpieczenia	Wartość ekspozycji w tys. zł
Blokada środków pieniężnych	649,53
Cesja wierzytelności	8 943,79
Gwarancja	832,87
Hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	194 106,86
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	98 045,91
Poręczenie wg prawa cywilnego i wekslowego oraz przystąpienie do długu	7 475,61
Pozostałe formy zabezpieczeń	45,70
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	1 312,
Ubezpieczenie kredytu	119,64
Zastaw rejestrowy	2 420,10

Z powyższej tabeli wynika, że w strukturze zabezpieczeń największy udział posiadają hipoteka na nieruchomości komercyjnej i mieszkalnej. Bank przestrzega zapisów rekomendacji S dotyczących maksymalnych poziomów wskaźnika LtV i wkładu własnego dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym dąży do **uzyskania optymalnego zabezpieczenia** o jak najwyższej jakości. Bank ocenia jakość zaproponowanych zabezpieczeń według ich płynności, aktualnej wartości rynkowej oraz ich wpływu na wysokość ewentualnie tworzonych rezerw celowych. Wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie aktualizowana przez pracowników Banku, w ramach prowadzonego monitoringu. Oceniając przedmiot zabezpieczenia Bank uwzględnia wartość zabezpieczenia możliwą do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne oraz inne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku.

21. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy.

Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

22. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy.

Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

23. Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka płynności zgodnie z Rekomendacją 18 Rekomendacji P

Ryzyko płynności to zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów, mającej na celu osiągnięcie założonej rentowności/stałego i rosnącego wyniku finansowego oraz zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań. Wyrazem wspomnianych celów strategicznych w zakresie zarządzania ryzykiem płynności jest utrzymanie tolerancji na ryzyko zgodnej z założonym apetytem na ryzyko, określonym poprzez wskaźniki mierzalne. Na koniec 2018 roku cele strategiczne zostały osiągnięte, co obrazuje poniższa tabela:

Tabela – Cele strategiczne Banku WMBS – wykonanie na 31.12.2018 roku

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość progowa	Wartość na dzień analizy
1	Miara LCR – wskaźnik pokrycia przez aktywa płynne wypływów płynności netto w warunkach skrajnych przez okres 3 dni kalendarzowy	Min. 100%	794,97% (*)
2	pożyczki i kredyty netto / depozyty ogółem (bez odsetek)	Max. 95%	76,93% (*)
3	nadzorcza miara płynności M1 (w tys. zł)	Min. 0	40 201
4	nadzorcza miara płynności M2	Min. 1	1,34
5	nadzorcza miara płynności M3	Min. 1	6,35
6	nadzorcza miara płynności M4	Min. 1	1,19

(*)źródło: Raport z zarządzania płynnością bieżącą Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego w grudniu 2018 r.)

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy, co oznacza zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Zgodnie z zawartymi umowami, Bank w ramach zabezpieczenia płynności korzystał z następujących czynności wykonywanych przez Bank BPS S.A.:

- 1) utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za Bank na poziomie wymaganym przez NBP (od 31.07.2018 r. Bank WMBS prowadzi rachunek rezerwy obowiązkowej w NBP);
- 2) lokowanie nadwyżek środków finansowych poprzez przyjmowanie depozytów;
- 3) zakup bonów pieniężnych i skarbowych papierów wartościowych zakupionych na rynku międzybankowym;
- 4) zakup instrumentów finansowych za pośrednictwem BPS S.A.;

5) dokonywanie zasileń i odprowadzeń gotówki.

W celu ograniczenia ryzyka płynności Bank wprowadził limity pozwalające na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Podstawowymi limitami, w zakresie których Bank nie dopuszczał możliwości ich przekroczenia, były następujące limity regulacyjne:

- nadzorcze miary płynności,
- limit wskaźnika LCR.

Zgodnie z Uchwałą 386/2008 KNF Bank dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień sprawozdawczy. Wartość nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2018 r. została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela - Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2018 r.

NA DZIEŃ SPRAWOZDAWCZY WEDŁUG STANU NA DZIEŃ:	31 grudnia 2018 r.
Aktywa	wartość w tys. zł
Podstawowa rezerwa płynności	156 787
Uzupełniająca rezerwa płynności	376
Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	25 547
Aktywa o ograniczonej płynności	417 078
Aktywa niepłynne	12 959
Pasywa	wartość w tys. zł
Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tyt. ryzyka rynkowego i wymogu z tyt. ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	82 285
Środki obce stabilne	427 480
Pozostałe zobowiązania na hurtowym rynku finansowym	0
Pozostałe zobowiązania	5 085

środki obce niestabilne		116 962
Miary płynności	wartość minimalna	wartość w tys. zł
Luka płynności krótkoterminowej (A1+A2)-B5	0,00	40 201
Współczynnik płynności krótkoterminowej (A1+A2)/B5	1,00	1,34
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1 / A5)	1,00	6,35
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1 + B2) / (A5 + A4))	1,00	1,19

Na przestrzeni całego 2018 r. nadzorcze miary płynności kształtowały się na bezpiecznym poziomie, znacznie wyższym niż zalecane minimum. Zarówno płynność krótkoterminowa, jak i długoterminowa, nie były zagrożone.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych (akt delegowany), Bank miał obowiązek sprawozdania i dziennego monitorowania w zakresie: aktywów płynnych, wypływów i wpływów płynności (wskaźnik LCR). Na koniec roku ukształtował się on na poziomie 794,97% (źródło: Raport z zarządzania płynnością bieżącą Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego w grudniu 2018 r.), przy wymaganych 100%.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

Uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem płynności	Zakres odpowiedzialności
Rada Nadzorcza	<ol style="list-style-type: none"> 1) sprawuje nadzór nad ryzykiem płynności jakie ponosi Bank; 2) zatwierdza maksymalny poziom ryzyka płynności, jaki może obciążać działalność Banku (apetyt na ryzyko); 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka; 4) powinna zapewnić, by członkowie Zarządu i odpowiedni pracownicy posiadali właściwe kompetencje, 5) nadzoruje realizację polityki zarządzania ryzykiem płynności; 6) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych;

	7) analizuje raporty w zakresie poziomu płynności banku oraz zapewnia, by Zarząd banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów.
<u>Zarząd Banku</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1) ponosi odpowiedzialność za ryzyko płynności, jakie ponosi Bank oraz za efektywność metod zarządzania tym ryzykiem; 2) określa tolerancję ryzyka płynności, zgodną z apetytem na ryzyko Banku, adekwatną do strategii działania, strategii zarządzania ryzykiem oraz do roli, jaką Bank pełni w systemie finansowym i przedstawia do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej; 3) projektuje i wdraża system zarządzania ryzykiem płynności, obejmujący środowisko zarządzania ryzykiem i proces zarządzania ryzykiem płynności, zintegrowany z procesem zarządzania ryzykiem w Banku; 4) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka; 5) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych polityk oraz procedur w zakresie zarządzania ryzykiem płynności; 6) pełni nadzór nad testami warunków skrajnych, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a) zapewnia, aby testy warunków skrajnych były analizowane odpowiednio konserwatywnie, bez względu na bieżącą sytuację płynnościową Banku, a więc także wtedy, gdy dostępność płynności jest nieograniczona, b) omawia rezultaty przeprowadzonych testów warunków skrajnych, c) zapewnia, by rezultaty przeprowadzonych testów warunków skrajnych były wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem, a w szczególności w ramach awaryjnych planów płynności oraz w procesie planowania strategicznego Banku, d) dokonuje przeglądu założeń, scenariuszy oraz rezultatów testów warunków skrajnych, e) regularnie raportuje wyniki testów warunków skrajnych Radzie; 7) odpowiada za to, aby wszystkie jednostki organizacyjne, których działanie wpływa na płynność Banku, znały zasady Polityki i funkcjonowały zgodnie z zatwierdzonymi regulacjami; 8) odpowiada za system informacji zarządczej i poprawność polityki informacyjnej (ujawnień) w zakresie zarządzania ryzykiem płynności; 9) przekazuje Radzie Nadzorczej okresową informację, przedstawiającą w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny, rodzaje i wielkość ryzyka płynności w działalności Banku; 10) co najmniej raz w roku dokonuje oceny przyjętej Polityki w zakresie ryzyka płynności pod względem sposobu jej stosowania oraz ewentualnej konieczności wprowadzenia zmian. Zarząd informuje Radę Nadzorczą o wynikach dokonanej oceny; 11) przyjmuje procedury zarządzania pomiarem i monitorowania ryzyka płynności oraz plany awaryjne utrzymania płynności finansowej w Banku; 12) podejmuje decyzje o zakupie papierów wartościowych.
<u>Prezes Zarządu</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1) pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności; 2) zapewnia funkcjonowanie skutecznych systemów kontrolnych i audytu; 3) nadzoruje ZZR, SZZ, SAW, ZZRK, SKW.
<u>Wiceprezes Zarządu ds. handlowych</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1) nadzoruje ZS; 2) pełni nadzór nad bieżącym zarządzaniem nadwyżkami środków finansowych Banku.
<u>Członek Zarządu ds. finansowo-księgowych /GK</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1) pełni nadzór nad ZRS; 2) wycenia aktywa i pasywa, odpowiada za bieżące ustalanie cen na instrumenty finansowe; 3) ustala wynik finansowy Banku; 4) nadzoruje obsługę rachunków nostro i innych rachunków Banku;

	<ol style="list-style-type: none"> 5) pełni bezpośredni nadzór nad gospodarką finansową Banku oraz nad sprawnością i prawidłowością dokonywania rozliczeń międzybankowych, 6) opracowuje założenia do planów ekonomiczno-finansowych Banku, 7) opracowuje plany ekonomiczno-finansowych Banku, 8) monitoruje i raportuje realizację planów ekonomiczno-finansowych Banku.
<u>Komitet ds. przeglądu procedur</u>	Dokonyuje przeglądów procedur dotyczących zarządzania ryzykiem płynności, w tym: strategii zarządzania ryzykami, Polityki zarządzania ryzykiem płynności, procedur pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli ryzyka płynności.
<u>Zespół Zarządzania Ryzykami</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1) projektuje założenia do określania spójnej z apetytem na ryzyko Banku tolerancji ryzyka płynności oraz przedstawia propozycje norm ostrożnościowych ograniczających ekspozycję Banku na ryzyko płynności; 2) dokonuje pomiaru ryzyka płynności wraz z określeniem narzędzi pomiaru ryzyka płynności; 3) określa pozycję w zakresie ryzyka płynności dla: <ol style="list-style-type: none"> – przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu aktywów i pasywów, – źródeł ryzyka nieoczekiwanego zapotrzebowania na płynność i wartości progowych związanych z pozycjami pozabilansowymi, – walut, w których Bank prowadzi działalność; 4) monitoruje i kontroluje ekspozycję na ryzyko płynności i zapotrzebowanie na finansowanie oraz kontroluje przestrzeganie obowiązujących limitów; 5) sporządza sprawozdawczość o poziomie ryzyka płynności Banku, w tym raporty dla Zarządu i Rady Nadzorczej; 6) projektuje założenia do testów warunków skrajnych; 7) przeprowadza i sprawozdaje testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka płynności; 8) dokonuje przeglądów testów warunków skrajnych; 9) przygotowuje procedury zarządzania ryzykiem płynności, w tym zasady jego pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli oraz zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych; 10) opracowuje / aktualizuje plan awaryjny utrzymania płynności finansowej Banku; 11) dokonuje codziennego (w każdym dniu sprawozdawczym określonym przepisami) wyznaczania nadzorczych miar płynności (wymogów płynności) zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu i Komisji (UE) nr 575/2013, Rozporządzeniem Komisji (UE), a także innymi przepisami prawa w zakresie płynności i ich udokumentowania; 12) opracowuje projekt polityki bazy depozytowej.
Dyrektor Zespołu Skarbu	<ol style="list-style-type: none"> 1) W ramach posiadanych kompetencji podejmuje decyzje dotyczące transakcji depozytowych, lokacyjnych na zasadach międzybankowego rynku pieniężnego w złotych i walutach.
Zespół Skarbu	<ol style="list-style-type: none"> 1) opracowuje, we współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi Banku, regulacje wewnętrzne dotyczące inwestycji finansowych w tym : obrotu papierami wartościowymi, lokatami terminowymi, operacjami walutowymi oraz kasowością i zarządzania gotówką w Banku; 2) zarządza poziomem rezerwy obowiązkowej, w tym nalicza i reguluje rezerwę obowiązkową; 3) bieżąco zarządza ryzykiem płynności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i limitami, poprzez operacje rynku pieniężnego, walutowego oraz kapitałowego; 4) monitoruje rachunki nostro; 5) efektywnie gospodaruje bezgotówkowymi nadwyżkami i niedoborami płynności, zawiera transakcje na międzybankowym rynku pieniężnym i papierów wartościowych w ramach zawartych umów oraz poszukuje i analizuje alternatywne źródła finansowania niedoborów i inwestuje nadwyżki środków oraz podejmuje decyzje w tym zakresie w ramach posiadanych pełnomocnictw;

	<ol style="list-style-type: none"> 6) ustala indywidualne warunki przyjmowania lokat walutowych; 7) prowadzi rejestry transakcji instrumentami rynku pieniężnego, kapitałowego oraz transakcji walutowych; 8) prowadzi rejestry lokat i depozytów; 9) wykonuje czynności związane z emisją i obsługą obligacji emitowanych przez Bank; 10) zarządza gotówką w Banku; 11) współpracuje z ZZR w zakresie tworzenia planów awaryjnych utrzymania płynności i planu naprawy; 12) współpracuje ze wszystkimi jednostkami organizacyjnymi Banku w celu zapewnienia prawidłowej gospodarki gotówką w Banku.
<p><u>Zespół Rachunkowości i Sprawozdawczości</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) sporządza sprawozdawczość obowiązkową dla NBP, BFG, KNF i innych instytucji; 2) współpracuje z instytucjami zewnętrznymi w zakresie sporządzania sprawozdawczości obowiązkowej; 3) przeprowadza transakcje w obrocie dewizowym; 4) prowadzi obsługę rachunków loro, nostro, rachunków lokacyjnych i depozytowych, papierów wartościowych, rachunku maklerskiego; 5) rozlicza i księguje transakcje przychodzące i wychodzące; 6) rozlicza i księguje transakcje zawierane przez ZS; 7) wykonuje obsługę elektroniczną krajowych rozliczeń bankowych w systemie ELIXIR, SORBNET; 8) realizuje obowiązki wynikające z uczestnictwa Banku w obowiązkowym systemie gwarantowania depozytów.
<p><u>Stanowisko zarządzania zgodnością</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) koordynuje oraz nadzoruje tworzenie i modyfikację regulacji wewnętrznych Banku w tym ryzyka płynności obejmujących metody pomiaru, raportowania i limitowania w celu zapewnienia ich spójności, zgodności z innymi regulacjami wewnętrznymi Banku oraz z przepisami prawa; 2) opiniuje nowe produkty, modyfikacje istniejących produktów oraz wycofanie produktów, procesów, usług i systemów informatycznych, a także zmian w strukturze organizacyjnej Banku; 3) współpracuje z KPP w zakresie przeglądu procedur.
<p><u>Zespół Zarządzania Informatyką i Bezpieczeństwem</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) opiniuje projekty nowych produktów w zakresie wymogów i możliwości systemu finansowo-księgowego; 2) zapewnia wsparcie informatyczne dla nowych produktów.
<p><u>Zespół Produktów Bankowych</u></p>	<p>opracowuje i modyfikuje regulacje produktowe.</p>
<p><u>Dyrektor Zespołu Zarządzania Sprzedażą</u></p>	<p>Podejmuje w zastępstwie Dyrektora ZS decyzje dotyczące transakcji depozytowych, lokacyjnych na zasadach międzybankowego rynku pieniężnego w złotych i walutach.</p>
<p><u>Zespół Zarządzania Sprzedażą</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) przygotowuje założenia do planu działania w tym planu finansowego Banku dotyczące m.in. stanu depozytów i kredytów; 2) opracowuje i monitoruje wykonanie planów sprzedażowych w oddziałach; 3) kompleksowo zarządza ofertą produktową, odpowiadając za: opracowanie i wprowadzenie produktu do oferty, a także modyfikacje produktu i monitoring sprzedaży;

	4) dokonuje analizy płynności i opłacalności inwestycji w instrumenty finansowe.
<u>Zespół Zarządzania Ryzykiem Kredytowym</u>	1) dokonuje pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego w tym monitoruje wykorzystanie limitu i zaangażowania Banku w kredyty i pożyczki brutto o terminie zapadalności powyżej 10 lat; 2) przygotowuje politykę zarządzania ryzykiem kredytowym Banku.
<u>Komitet Kredytowy</u>	opiniuje ocenę sytuacji finansowej oraz wiarygodności emitentów instrumentów finansowych.
<u>Stanowisko audytu wewnętrznego</u>	1) kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem płynności, 2) przeprowadza czynności audytowe w komórkach organizacyjnych Banku, uczestniczących w procesie zarządzania płynnością, w celu dokonania oceny zgodności działania kontrolowanych komórek z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi.
<u>Stanowisko kontroli wewnętrznej</u>	Kontroluje proces zarządzania ryzykiem płynności poprzez testowanie pionowe oraz koordynowanie wszelkich prac związanych z kontrolą wewnętrzną na pierwszym i drugim poziomie.
<u>Pozostali pracownicy banku</u>	mają obowiązek przestrzegania regulacji obowiązujących w Banku oraz realizacji powierzonych działań.

Bank zarządza płynnością krótko-, średnio- i długoterminową. Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do jednego miesiąca, która wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy, tak aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności. Płynność śróddzienna Banku zabezpieczana jest przez Bank BPS S.A., który w ciągu dnia operacyjnego realizuje wszystkie operacje bezgotówkowe uznające i obciążające rachunek bieżący Banku.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

- 1) płynności;
- 2) bezpieczeństwa;
- 3) rentowności.

Z uwagi na niewielką skalę działalności Banku funkcje zarządzania ryzykiem można uznać za scentralizowane. Za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności odpowiada Zarząd Banku, a nadzór nad zarządzaniem płynnością sprawuje Prezes Zarządu. Zadania związane z utrzymywaniem płynności bieżącej Banku wykonywane są przez powołany w dniu 13.09.2018 r. Zespół Skarbu, a zadania związane z pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka płynności w Banku wykonuje Zespół Zarządzania Ryzykami.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową opiera się na monitorowaniu i planowaniu krótkoterminowych wpływów i wypływów, zawieraniu krótkoterminowych operacji na rynku finansowym, w tym z Bankiem BPS S.A., Bankiem Gospodarstwa Krajowego S.A. i Santander Bank Polska S.A. oraz budowaniu nadwyżki płynności, w której skład wchodzi aktywa wysokopłynne stanowiące rezerwę pokrywającą potencjalne wypływy gotówki z Banku. W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniu

na środki płynne w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych. Na nadwyżkę płynności wg stanu na 31.12.2018 r. (źródło: raport analiza ryzyka płynności Warmińsko – Mazurskiego Banku Spółdzielczego wg stanu na 31 grudnia 2018 r.) składa się:

- a) Podstawowa nadwyżka płynności – 108 857 tys. zł :
 - gotówka – 2 517 tys. zł (nadwyżka środków w kasie),
 - wysokiej jakości obligacje rządowe – poziom 1 – 106 340 tys. zł,
- b) Uzupełniająca nadwyżka płynności- 17 313 tys. zł – obligacje PKN ORLEN.
- c) Pozostałe środki na zabezpieczenie płynności nie uwzględnione w nadwyżce płynności- 69 164 tys. zł, w skład których wchodzi:
 - lokaty do 30 dni – 44 394 tys. zł,
 - rezerwa obowiązkowa na wydzielonym rachunku- 15 609 tys. zł.,
 - jednostki uczestnictwa BPS SFIO- 2 161 tys. zł,
 - kredyt w rachunku bieżącym - 7 000 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z Instrukcją Zasady zarządzania ryzykiem płynności w WMBS Bank prowadzi rejestr alternatywnych źródeł finansowania (źródło: raport analiza ryzyka płynności Warmińsko – Mazurskiego Banku Spółdzielczego wg stanu na 31 grudnia 2018 r.), w tym aktywów nieobciążonych, który na dzień 31.12.2018 r. prezentował się następująco:

Tabela – Rejestr aktywów nieobciążonych, aktywów obciążonych oraz dodatkowych źródeł finansowania na dzień 31.12.2018 roku (w tys. zł) (źródło: raport analiza ryzyka płynności Warmińsko – Mazurskiego Banku Spółdzielczego wg stanu na 31 grudnia 2018 r.)

Ujawnienie informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom – stan na 31.12.2018 r.

Rejestr aktywów nieobciążonych, aktywów obciążonych oraz dodatkowych źródeł finansowania

raport wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku

Lp	Wyszczególnienie	31.12.2018	Wartość możliwa do uzyskania (w %)	wartość możliwa do uzyskania na datę 31 grudzień 2018 w tys. zł	Czas dostępu (liczba dni)
		wartość bilansowa (w tys. zł)			
1	Aktywa nieobciążone	170 564			
	środki w kasie ponad pogotowie kasowe	2 517	100%	2 517	1
	lokata "automatyczny" overnight	10 117	100%	10 117	1
	bony pieniężne	47 294	98%	46 112	2
	obligacje stałokuponowe w portfelu "do terminu zapadalności"	0	X	X	X
	do 7 dni	0	100%	0	2
	od 7 dni do 30 dni	0	100%	0	30
	powyżej 30 dni	0	85%	0	7
	obligacje stałokuponowe w portfelu "dostępne do sprzedaży"	14 500	92%	13 268	2
	obligacje zmiennokuponowe w portfelu "do terminu zapadalności"	0	X	X	X
	do 7 dni	0	100%	0	2
	od 7 dni do 30 dni	0	100%	0	30
	powyżej 30 dni	0	90%	0	7
	obligacje skarbowe zmiennokuponowe w portfelu "dostępne do sprzedaży"	44 546	92%	40 760	2
	obligacje komercyjne zmiennokuponowe w portfelu "dostępne do sprzedaży"	17 313	87%	14 976	2
	lokaty w Banku BPS	8 000	X	X	X
	do 7 dni	8 000	100%	8 000	2
	od 7 dni do 30 dni	0	100%	0	
	powyżej 30 dni	0	95%	0	
	lokaty w Santander Bank Polska	26 277	X	X	X
	do 7 dni	25 901	100%	25 901	1
	od 7 dni do 30 dni	376	100%	376	1
	powyżej 30 dni	0	95%	0	
	Razem aktywa nieobciążone zabezpieczające bufor płynności	161 649			
2	Aktywa obciążone	9 680			
	lokaty w Banku BPS lub innym banku zablokowane	7 000	100%	7 000	X
	obligacje stałokuponowe zablokowane	0	100%	0	
	obligacje zmiennokuponowe zablokowane	2 680	92%	2 452	X
	inne	0	80%	0	
3	Inne dodatkowe źródła finansowania	2 161			
	jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	2 161	100%	2 161	7
	RAZEM	179 725			

Tabela – Rejestr alternatywnych źródeł finansowania na dzień 31.12.2018 roku (w tys. zł) (źródło: raport analiza ryzyka płynności Warmińsko – Mazurskiego Banku Spółdzielczego wg stanu na 31 grudnia 2018 r.)

Rejestr alternatywnych źródeł finansowania

raport wg stanu na dzień 31 grudzień 2018 roku

Lp	Wyszczególnienie	31.12.2018	Wartość możliwa do uzyskania (w %)	wartość możliwa do uzyskania na datę 31 grudzień 2018 w tys. zł	Czas dostępu (liczba dni)
		wartość bilansowa (w tys. zł)			
1	Aktywa nieobciążone	7 000			
	Limit transakcyjny z BPS S.A.	0	100%	0	1
	Otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym	7 000	100%	7 000	1

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie podstawowym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, głównie gospodarstw domowych oraz instytucji rządowych i samorządowych (składających się na tzw. bazę depozytową). Zachowując ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem płynności Bank finansuje aktywa o dalszych przedziałach zapadalności jedynie najbardziej stabilną częścią środków pozyskanych od klientów czyli tzw. osadem na depozytach. W trosce o zachowanie odpowiedniego poziomu płynności, Bank dąży do wydłużenia średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów (a tym samym zwiększenia stabilności pozyskiwanych środków), tak aby możliwe było otwieranie po stronie aktywnej pozycji o dłuższym horyzoncie czasowym. Ma to odzwierciedlenie w charakterystyce konstruowanych produktów depozytowych. Strukturę podstawowych źródeł finansowania Banku oraz poziom wyznaczonego na nich osadu według stanu na 31.12.2018 r. prezentuje poniższa tabela.

Tabela – Struktura podstawowych źródeł finansowania Banku na dzień 31.12.2018 roku (w tys. zł) (źródło: raport analiza ryzyka płynności Warmińsko – Mazurskiego Banku Spółdzielczego wg stanu na 31 grudnia 2018 r.)

Baza depozytowa	wartość w zł.	Wskaźnik osadu	Osad
Depozyty sektora niefinansowego:	477 896	83,01%	396 724
Depozyty osób fizycznych, w tym:	377 441	83,94%	316 837
- a'vista	139 372	90,51%	126 140
- terminowe	238 069	80,10%	190 696
Depozyty pozostałych podmiotów niefinansowych, w tym:	100 455	79,53%	79 887
- a'vista	94 810	79,62%	75 487
- terminowe	5 645	77,95%	4 400

Depozyty sektora budżetowego, w tym:	31 078	63,24%	19 654
- a'vista	19 160	72,79%	13 947
- terminowe	11 918	47,89%	5 707
Depozyty banków, w tym:	8 500	0,00%	0
- a'vista	8 500	0,00%	0
- terminowe	0	0,00%	0
RAZEM BAZA DEPOZYTOWA	517 474	80,46%	416 378

Oprócz wspomnianych depozytów stabilnych, Bank finansuje swoją działalność funduszami własnymi.

Przyjmowane przez Bank lokaty walutowe - ze względu na ich relatywnie niski udział w ogólnej strukturze przyjmowanych lokat ogółem - nie stanowią obecnie zagrożenia dla jego płynności. Jednakże, wraz z rozwojem działalności walutowej, w coraz większym stopniu Bank narażony będzie na ryzyko płynności wynikające z przepływów walutowych. Bank będzie dążył do pełnego zrównoważenia niedopasowania aktywów i pasywów walutowych.

Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. Zgodnie z *Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności*, Warmińsko-Mazurski Bank Spółdzielczy dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień sprawozdawczy. Normy te dotyczą zarówno płynności krótkoterminowej (M1 i M2) jak długoterminowej (M3 i M4).

Dodatkowo, zgodnie z wymogami nałożonymi przez *Rozporządzenie CRR* oraz wydanymi do niego aktami delegowanymi, Bank oblicza w każdym dniu kalendarzowym wskaźnik LCR, który obrazuje, w jakim stopniu Bank jest zabezpieczony przed sytuacją skrajną, która utrzymuje się przez okres 30 dni, wynikającą z zakłócenia równowagi pomiędzy wpływami i wypływami płynności.

Wskaźnik LCR oblicza się jako stosunek zabezpieczenia przed utratą płynności i różnicy pomiędzy odpływami i przyływami dotyczącymi kolejnych 30 dni – zakłada się, że przyływy nie mogą stanowić więcej niż 75% wartości odpływów. Minimalny, wymagany prawem, poziom wskaźnika LCR w 2018 roku wynosił 100%. Informacja o wskaźniku LCR i nadzorczych normach płynności przekazywana jest Prezesowi Zarządu Banku WMBS. Dodatkowo, informacja o kształtowaniu się wspomnianych miar przedkładana jest każdorazowo na posiedzeniach Zarządu Banku i na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

W celu zapewnienia pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy rozkładu ich zapadalności/wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych, obliczając wskaźniki tzw. luki płynności. Bank stosuje schematy urealniania terminów zapadalności wybranych, kluczowych z punktu widzenia płynności, pozycji aktywów i pasywów, aby poprawnie prognozować zachowanie się struktury bilansu oraz wpływów i wypływów w czasie. Schematy urealniania wynikają ze specyfiki instrumentów finansowych lub z zaobserwowanych historycznie zachowań, takich jak przedpłaty kredytów czy utrzymywanie się osadu depozytowego. Na podstawie urealnionych wartości Bank oblicza wskaźniki skumulowanej

luki płynności. Wskaźnikami luki są stosunki w poszczególnych przedziałach czasowych skumulowanych wartości aktywów do pasywów. Przyjmuje się, że wskaźniki luki płynności, w przedziałach czasowych do 1 roku, powinny przyjmować wartości istotnie wyższe od 1, co wskazuje na nadwyżkę posiadanych aktywów dostępnych do pokrycia bieżących zobowiązań. Analiza urealnionych terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów wykazała, że limity dotyczące wskaźników luki we wszystkich okresach zostały dotrzymane.

Tabela - Urealniona luka płynności na 31.12.2018 r. (w tys. zł) (źródło: raport analiza ryzyka płynności Warmińsko – Mazurskiego Banku Spółdzielczego wg stanu na 31 grudnia 2018 r.)

L.p.	Wyszczególnienie	<=1 m-c	1 -3 m-cy	3 - 6 m-cy	6 m-cy - 1 rok
1	Luka	43 090	20 313	18 829	46 928
2	Luka skumulowana	43 090	63 402	82 231	129 159

Tabela- Wskaźnik płynności krótkoterminowej i długoterminowej (po urealnieniu) na 31.12.2018 r.

LUKA	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 1 roku
<i>Limit ostrzegawczy</i>	1,00	1,00
<i>Wskaźnik skumulowanej luki płynności</i>	1,46	3,47

W ramach zarządzania płynnością średnio- i długoterminową Bank dokonuje planowania uwzględniającego przyszłe potrzeby płynnościowe, w taki sposób, aby kluczowe wskaźniki płynnościowe utrzymywane były na wymaganym poziomie.

Bank bada narażenie na ryzyko płynności w sytuacji skrajnej przeprowadzając testy warunków skrajnych, przy założeniu zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej.

Podstawą do budowy testów scenariuszowych są scenariusze warunków skrajnych, określone w trzech wariantach:

- 1) wewnętrznym, którymi są:
 - a) utrata zaufania do Banku, będąca m.in. wynikiem pojawienia się negatywnych informacji o sytuacji finansowej Banku lub o sposobie prowadzenia przez Bank działalności;
 - b) wypływ depozytów kanałami innymi niż tradycyjne;
 - c) wzrost kredytów przeterminowanych;
 - d) zła sytuacja finansowa Banku przejawiająca się groźbą powstania bieżącej straty finansowej;
 - e) awarie systemów komputerowych, brak połączeń telekomunikacyjnych, brak zasilenia energetycznych lub wyłączenia;
- 2) systemowym, którymi są:
 - a) zatory płatnicze powstałe w podmiotach będących klientami Banku;
 - b) wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty – „wojna depozytowa”;
 - c) wzrost rynkowych stóp procentowych;
 - d) zakłócenia rozliczeniowe na rynku międzybankowym;
- 3) mieszanym, którymi są:

- a) zła sytuacja finansowa Banku oraz wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty,
- b) wzrost kredytów zagrożonych oraz spadek bazy depozytowej.

Dla każdego scenariusza Bank określa:

- 1) wpływ sytuacji skrajnej na poziom płynności Banku;
- 2) wielkość potrzebnych aktywów nieobciążonych oraz dodatkowych źródeł finansowania.

W teście wrażliwości Bank bada, jak wpływ depozytów w okresie do 30 dni, oszacowany w oparciu o test scenariuszowy zakładający utratę zaufania do Banku, wpłynie na nadwyżkę płynności.

Bank przeprowadza odwrócone testy warunków skrajnych polegające na:

- 1) określeniu poziomu spadku wartości aktywów, który spowodowałby sytuację niewypłacalności Banku, tj. obniżenie wskaźnika LCR poniżej 1;
- 2) określenie poziomu wzrostu kredytów długoterminowych, który spowodowałby przekroczenie limitu luki niedopasowania dla przedziału powyżej 5 lat.

Testy warunków skrajnych są podstawą do budowy awaryjnych planów płynności i dostarczają informacji zarządczej o obszarach, które w przypadku potencjalnych sytuacji stresowych mogą narazić Bank na szkodę.

24. Wymogi informacyjne zgodnie z art. 111a ust. 4 ustawy Prawo bankowe

24.1. Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem

Opis systemu zarządzania zawarto w części 2. *Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem niniejszego Ujawnienia.*

24.2. Opis systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku oraz jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka, skali działalności i struktury organizacyjnej Banku. System kontroli wewnętrznej funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej, w tym celów ogólnych oraz celów szczegółowych.

Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Cele szczegółowe systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia w ramach celów ogólnych, z uwzględnieniem następujących aspektów:

- 1) zakresu i stopnia złożoności działalności Banku,

- 2) zakresu stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych, do których przestrzegania zobowiązany jest Bank,
- 3) konieczności osiągnięcia odpowiedniego stopnia realizacji planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku,
- 4) konieczności zachowania kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych,
- 5) konieczności zachowania odpowiedniej jakości (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
- 6) zapewnienia odpowiedniej adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- 7) konieczności posiadania odpowiedniej struktury organizacyjnej Banku, zachowania podziału kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, stanowiskami organizacyjnymi, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
- 8) zakresu czynności powierzonych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym oraz ich wpływu na skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem są zorganizowane na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).

Na pierwszy poziom (linię obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych, oraz dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.

Na drugi poziom (linię obrony) składa się co najmniej:

- 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie;
- 2) działalność Stanowiska Zarządzania Zgodnością (SZZ);
- 3) działalność Stanowiska Kontroli Wewnętrznej (SKW).

Pracownicy komórek Banku na drugim poziomie (drugiej linii) w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu).

Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego – Stanowisko Audytu Wewnętrznego (SAW), podlegające bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej. Rada Nadzorcza powołała zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleciła bieżące monitorowanie funkcjonowania i skuteczności

systemu kontroli wewnętrznej, w tym również ocenę funkcjonowania i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, przynajmniej raz w roku.

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębnione zostały:

- 1) funkcja kontroli, w tym Stanowisko Kontroli Wewnętrznej,
- 2) Stanowisko Zarządzania Zgodnością,
- 3) Stanowisko Audytu Wewnętrznego.

Funkcja kontroli - ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji, tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli odpowiednio do powierzonych danym stanowiskom, grupom ludzi lub jednostkom organizacyjnym zadań.

Stanowisko Kontroli Wewnętrznej – ma głównie za zadanie dokonywanie monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, zwłaszcza w zakresie dokonywania testowania pionowego dotyczące pierwszego poziomu oraz testowania poziomego w zakresie działań drugiego poziomu, a także prowadzenie i aktualizowanie matrycy funkcji kontroli.

Stanowisko Zarządzania Zgodnością – ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie, a także przeprowadzanie testów pionowych (zgodności) – działanie SZZ uregulowane jest w odpowiednim regulaminie zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.

Stanowisko Audytu Wewnętrznego - ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego – działanie SAW jest szczegółowo uregulowane w odpowiednim regulaminie (karcie audytu) zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.

W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność Stanowiska Zarządzania Zgodnością oraz Stanowiska Audytu Wewnętrznego:

- Stanowisko Zarządzania Zgodnością oraz Stanowisko Audytu Wewnętrznego mają zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej,
- Stanowisko Zarządzania Zgodnością oraz Stanowisko Audytu Wewnętrznego uczestniczą w posiedzeniach Zarządu Banku,
- Stanowisko Zarządzania Zgodnością oraz Stanowisko Audytu Wewnętrznego uczestniczą w posiedzeniach Rady Nadzorczej w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem,

- Powoływanie osoby kierującej na Stanowisko Zarządzania Zgodnością oraz na Stanowisko Audytu Wewnętrznego odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej,
- Odwołanie osoby kierującej ze Stanowiska Zarządzania Zgodnością oraz ze Stanowiska Audytu Wewnętrznego odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej, po uprzednim wysłuchaniu tych osób przez Radę Nadzorczą,
- W Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracowników zatrudnionych na Stanowisku Audytu Wewnętrznego oraz na Stanowisku Zarządzania Zgodnością, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach,
- W Banku istnieją mechanizmy chroniące pracowników na Stanowisku Zarządzania Zgodnością i Stanowisku Audytu Wewnętrznego przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę,
- Stanowisko Zarządzania Zgodnością nie może być łączone z innymi komórkami organizacyjnymi, funkcjami i stanowiskami w Banku. Pracownik SZZ nie może wykonywać innych obowiązków niż wynikające z zadań tego stanowiska,
- Stanowisko Audytu Wewnętrznego nie może być łączone z innymi komórkami organizacyjnymi, funkcjami i stanowiskami w Banku. Pracownik SAW nie może wykonywać innych obowiązków niż wynikające z zadań tego stanowiska.

Zarząd Banku ustanawia odpowiednie zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określa rolę komórek odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie.

Zarząd Banku ustanawia odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii. Za monitorowanie odpowiednio: poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych oraz pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Stanowisko Zarządzania Zgodnością.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te

procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

Bank określił kategorie nieprawidłowości (krytyczne, znaczące, niski priorytet) wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej, a także procedury ich raportowania. W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich nieprawidłowości znaczących i krytycznych.

Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymują w okresach kwartalnych informacje o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m. in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości. Ponadto kwartalnie sprawozdawane jest wykonanie planu badań audytowych, w tym status realizacji zaleceń po audytowych oraz zestawienie wyników przeprowadzonych badań audytowych w danym okresie wraz ze wskazaniem nieprawidłowości znaczących i krytycznych. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej, w tym ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- 3) zapewniania niezależności Stanowisku Zarządzania Zgodnością i Stanowisku Audytu Wewnętrznego,
- 4) zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników na Stanowisku Zarządzania Zgodnością i Stanowisku Audytu Wewnętrznego.

Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, Stanowiska Kontroli Wewnętrznej, Stanowiska Zarządzania Zgodnością oraz Stanowiska Audytu Wewnętrznego na podstawie:

- 1) opinii Komitetu Audytu,
- 2) informacji Zarządu o funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej,
- 3) okresowych raportów Stanowiska Kontroli Wewnętrznej, Stanowiska Zarządzania Zgodnością oraz Stanowiska Audytu Wewnętrznego,
- 4) informacji o adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez Stanowisko Kontroli Wewnętrznej, a także raportu z oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem – Stanowiska Audytu Wewnętrznego,
- 5) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
- 6) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do

- tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
- 7) innych istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.

24.3. Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń

Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń zawarto w części 17. *Polityka w zakresie wynagrodzeń* niniejszego *Ujawnienia*.

24.4. Informacje o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków, dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku. Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji.

Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku, zgodnie z dokonaną za 2018 rok oceną, spełniają wymagania art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

25. Informacja o wynikach oceny adekwatności zakresu ogłaszanych informacji do skali i profilu ryzyka Banku

Na podstawie przeprowadzonej analizy adekwatności zakresu ogłaszanych informacji do skali i profilu ryzyka ponoszonego przez Warmińsko-Mazurski Bank Spółdzielczy stwierdzono, że nie zaistniały przesłanki do ogłaszania informacji dodatkowych, które nie zostały objęte zakresem niniejszego *Ujawnienia*.

Stosując kryteria oceny, określone w Polityce informacyjnej Warmińsko-Mazurskiego Banku Spółdzielczego dotyczącej adekwatności kapitałowej udostępnionej na stronie internetowej Banku (www.wmbs.pl), stwierdzono co następuje:

- 1) na przestrzeni 2018 roku nie odnotowano uwag uczestników rynku ani też innych podmiotów bądź osób zainteresowanych zakresem ogłaszanych informacji, w celu oceny działalności Banku w obszarze: metod szacowania kapitału, technik i metod stosowanych przez Bank w celu identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka.
- 2) Bank nie odnotował uwag w obszarze polityki informacyjnej podczas inspekcji Komisji Nadzoru Finansowego przeprowadzonej w 2018 r.